1 Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

Europos LIETUVIS

Nr. 23 (1162) Londonas, 1973 m. birželio 5 d. XXVII metai

Reikalas lietuviškai atsigaivinti

Tie vasariniai metiniai lietuvių suvažiavimai Lietuvių Sodyboje buvo ir tebėra gana būdingas mūsų gyvenimo atvaizdas. Tiesa, mes tuos suvažiavimus esame vadinę įvairiausiais vardais: sąskrydžiais, atlaidais, kermošiais. Vardų keitimas lyg ir sakytų, kad kasmet užsimojame kažkam naujam, nenorime būti tradicingi. Bet ne pavadinimuose esmė. Ar vadintume kermošium, ar atlaidais, o vėlyvą pavasarį, kai aplinka sužaliuoja ir iš dalies pražysta, tam tikromis patogiomis dienomis esame kviečiami suvažiuoti, kaip romantiškai nusiteikę sakydavome, į tą plotą savo žemės.

Bet koks vis dėlto didelis skirtumas tarp pirmųjų metų suvažiavimų-sąskrydžių ir dabarties! Pirmaisiais suvažiuodavo tiek daug šimtų, kad net Sodyba lūždavo. Autobusai suplaukdavo iš visų kolonijų. Daug ko anuomet trūkdavo Sodybai, bet pro entuziazmą lietuviai nepajėgdavo įsidėmėti trūkumų. Kai palygni anuos metus štai kad ir su šiais, esi priverstas galvoti, kas gi atsitiko. Šiais metais tebuvo atvažiavę tik trys autobusai ir tie patys nepilni. Žinoma, vis daugėja privačių mašinų, šįkart sąskrydžio metu puikavosi ir vienas Rolls-Royce.

Taip, kažkas atsitiko, kad šįmet suvažiavo tik nedidels būrys. Bet, tur būt, niekas nepajėgtų visiškai teisingai ir taikliai atsakyti, kas atsitiko, nes atsakymas, greičiausia, būtų daugeriopas.

Per visus tuos metus nuo anų pirmųjų sąskrydžių neįvyko jokia revoliucija. Vyresnioji karta pamažu paseno, jaunesnioji suaugo, o pačioje jaunoje yra ir tokių, kurie jau iš tėvų ir draugų išmoko alaus bokalą išgerti, ir tokių, kurie dar būna už rankos vedami ir pasitenkina limonado buteliuku.

Kai lietuviai pradėjo atvažiuoti savais automobiliais, iš pradžių autobusais besinaudojantieji gal ir su savotišku pavydo jausmu į tokius žiūrėdavo. Tie automobiliai būdavo iš antrų rankų pirkti, bet jie reiškė aukštesnį žmogaus ekonominį pakilimą. Dabar jau automobiliai nauji, ir automobilių daug. O Rolls-Royce yra, tur būt, to iškilimo viršūnė.

Evoliucijos keliu mažėjo autobusinės ekskursijos, o tuo pačiu ir suvažiuojančiųjų lietuvių skaičius. Tų dailių automobilių, žinoma, pristatoma kiemo pakraščiuose daugiau negu ir geriausiais laikais autobusų, bet artimtetika vistiek išeina sąskrydžių nenaudai. Kas iš to, jeigu iš kurios nors kolonijos dabar atvažiuoja net ir keliais automobiliais, o nebe vienu autobusu!

Svarstant tą sąskrydžių suskystėjimą, be abejo, negalima išleisti iš akių natūralaus nubyrėjimo: vieni paseno, kiti pavargo, o tretiems nusibodo. Taigi mažėja lietuvių, kuriems Sodyba buvo savo žemės kampelis, kėlęs džiaugsmo, skatinęs bent kartą per metus jį aplankyti. Bet savo žemės kampelis tėra tik sentimentas, kuriam nusakyti skirtieji žodžiai, rodos, gražūs. Tačiau daugumas sentimentų pamažu atvėsta, jeigu jie nebūna sukonkretinami. Atvėso ir šitas. Dar kai pirmaisiais metais sąskrydis iš tiesų buvo panašus į didelius atlaidus, dar kai ir vėliau tų šventinių susibūrimų metu būdavo suruošamos arba kokios nors iškilmės arba bent sužaidžiamas krepšinis ar padainuojama ir pašokama, tai buvo kažkas konkretu, realu ir stiprino sentimentus. Dabar visa ko pagrindą tesudaro kaušas alaus, tokio, kokio gausi kiekvieno miesto gausiose karčiamose. Pavažiavęs kur nors į nuošalę, rasi ir ežerėlį, išgirsi ir paukščius čiulbant, pamatysi ir voveraitę šokinėjant ir pasiklausysi angliškai kalbančių vaikų čiauškėjimo. Taigi Sodyba tėra vien tuo lietuviška, kad pirkta lietuvių sudėtais pinigais. O lietuviškumas joje turėtų būti palaikomas, organizuojamas.

Užsimoti vėl bent vienai kitai dienai per metus Sodybą paversti lietuvišku žemės kampeliu, aišku, neužteks vien iškelti trispalvę. Tai didelis uždavinys, kurio niekas neįveiks atlikti administracinėmis priemonėmis. Administratoriai gali alkanus papenėti, trokštančius pagirdyti, miego norintiems parūpinti nakvynei vietos ir iškelti trispalvę. O patrauklią programą suorganizuoti jau būtų visuomenininkų uždavinys, reikalaująs šiais laikais nemaža pastangų, atsidėjimo ir, tur būt, pinigų. Greičiausia, kad nemaža tiesos yra kalbose tų, kurie sako, kad nebe pelnus reikia skaičiuoti po tokių sąskrydžių, bet prieš juos įdėti pinigo, kad būtų įdomūs, patrauklūs, lietuviški, kad suvažiavusius lietuvius atgaivintų.

Nebėra, kas juos stipriau lietuviškai gaivintų ir jų gyvenamuose miestuose. Iš aprašymų laikraštyje galima darytis išvadą, kad kiekvienas pajudėjimas vis būna didelis įvykis. Tai klaidingas vaizdas, sudaromas sąmoningai savųjų dvasiai pakelti. Kažko nauja reikia visur, o ypač metinių sąskrydžių progomis, kad žmonės grįžtų lietuviškai atgiję ir atsigaivinę.

T. P.

Politika ir seksas

Kai valdžios sluoksniuose iškyla taip vadinamas sekso skandalas, tai sakoma, kad tai yra šių dienų „žemos dorovės" ir „supuvusios moralės" reiškinys. Seniau, girdi, taip niekada nebūdavo. Kažin? Juk prostitucija skaitoma seniausia profesija pasaulyje...

Rašytojas ir buvęs anglų parlamento narys H. Montgomery Hyde „The Observer" (27 gegužės) laikraštyje duoda šios rūšies istorinę apžvalgą. Jis nurodo, kad praeityje (nuo vidurio 18 a. iki vidurio 19 a.) D. Britanijos vyriausybės nariai buvo nei kiek ne dorovingesni, negu šiandien. Pvz., tuo laiku Mayfair rajone šveicarų kilmės prostitutė (call girl) Harriette Wilson laikė moderniškus prostitucijos namus, kuriuose britų kabineto nariai būdavo gana dažni lankytojai. Jų tarpe garsusis lordas Castlereagh, 10 metų išbuvęs užs. reikalų ministeriu ir 1822 m. jo skandalams susikomplikavus, baigusiu gyvenimą savižudybe. Harrietės klientais buvo ir vėliau išgarsėję ministeriai pirmininkai — kunigaikštis Wellingtonas ir lordas Pelmerstonas. O taip pat tuo metu garsus advokatas ir parlamento narys H. Brougham. Savo atsiminimuose Harriette Wilson pasakoja, kaip kartą Wellingtonas buvo pasiųstas pas žmoną ir vaikus, nes ji tuo metu turėjo kitą svečią — kunigaikštį Argyll.

Prieš rašydama atsiminimus, kurie pasirodė 1825 m., Harriette išsiuntinėjo savo klientams laiškus, reikalaujančius sumokėti po 200 svarų, kad jų vardai nebūtų paminėti. Tik vienas Wellingtonas jai atsakė: „Skelbk, ir būk prakeikta!" Kiti sumokėjo pinigus, bet į atsiminimus vistiek pateko. Vėliau, Viktorijos laikais tie atsiminimai buvo uždrausti platinti.

Palmerston, kaip ir dabartinis lordas Lambton, pradėjo lankyti Harrietės namus būdamas karo viceministeriu. Padaręs karjerą, jis padidino savo „mistresių" skaičių. Į jų tarpą pakliuvo gražuolė lady Jersey, Rusijos ambasadoriaus žmona grafienė Lieven ir kitos. Tuo metu jis buvo gavęs „godžiojo lordo" pravardę. Ir buvo skaitomas labai geras ministeris pirmininkas...

Savaime suprantama, ministerių „nuotykiai" anuo metu publikai nebuvo skelbiami. Juos tik žinojo vyriausybės ir parlamento nariai. Taip pvz., buvo kalbama, kad min. pirmininkas Balfour, oficialus viengungis, lankėsi pas grafienę Wemyss, o garsusis Asquith palaikė intymius santykius su lady Venetia Stanley ir net išdavinėjo jai pirmojo pasaulinio karo paslaptis.

Pirmojo pasaul. karo metu buvęs ministeriu pirmininku Lloyd George sakydavo: „Meilės reikalai yra tvarkoj, jeigu tik negaišti laiko"... Ir jis negaišdavo, daug kartų sumokėdamas dideles pinigų sumas nutildyti vyrus, kurių žmonos prarado ištikimybę su ministeriu pirmininku. Pagaliau jis vieną savo „mistresę" F. Stevenson apsivedė, pirmajai žmonai pasimirus.

Sir Oswald Mosley prisimena, kaip kartą Metropole viešbuty Lloyd George į privatiškus pietus pakvietė ir keletą prostitučių. Paklaustas, ar jis nebijąs, kad reikalas galįs išeiti viešumon, L. George atsakė: „Broleli, jeigu visa tai, ką aš šitame viešbuty per 40 metų esu padaręs išeitų viešumon, tai aš seniai būčiau pabaigęs reikalus su politika".

Ne visi vyriausybės narių nuotykiai pasibaigdavo laimingai. Kai kurie iškildavo viešumon ir turėdavo tragiškas pasėkas. Ypač daug nukentėdavo homoseksualistų, nes šioji ištvirkavimo rūšis anuo metu buvo skaitoma dideliu nusikaltimu. Jau minėta, kad šantažo dėka nusižudė Castlereagh (markizas Londonderry). Už homoseksualizmą buvo nubausti parlamento nariai Colbain, sir Paul Latham ir, palyginti neseniai (1958 m.), viceministeris Ian Harvey. Lordas Harcourt, apkaltintas homoseksualizmu nusižudė, o lordas Beauchamp spėjo persikelti į New Yorką.

Net griežtais karalienės Viktorijos laikais neapsieita be sekso nuotykių. Dėl jų nukentėjo buv. ministeris Sir Charles Dilke ir airių nacionalistų vadas C. S. Parnell.

Iš paskutiniųjų vyriausybės narių, nusikaltusių „sekso ir politikos" dėsniams, buvo J. Profumo ir A. Courtney, rusų nufotografuotas su prostitute Maskvos viešbuty. Paskutinysis neteko ne tik karjeros, bet ir žmonos.

Visos šitos istorijos akivaizdoje ir lordų Lambtono ir Jellicoe prasižengimai nebeatrodo tokia didelė naujiena.

J. Baltm.

KUN. V. KAMAIČIUI,

jo mylimai motinai Lietuvoje mirus, gilią užuojautą reiškia

DBLS Manchesterio Skyriaus v-ba ir nariai

Kun. V. KAMAITĮ, jo motinai Lietuvoje mirus, nuoširdžiai užjaučia

Manchesterio Liet. Soc. Klubo v-ba ir nariai

Pasaulyje

SUMETĖ Į JŪRĄ

Mokslininkai, daugiau kaip metus išdirbę Antarktikoje, surinkę labai daug svarbių davinių ir geologinių bei biologinių pavyzdžių, grįžo į Angliją. Bet pakelėj pastebėjo, kad jų surinktoji medžiaga yra dingusi. Spėjama, kad viskas nukeliavo į jūros dugną. Tarp surinktųjų davinių buvo informacijos, galinčios padėti surasti naujus uranijaus laukus. Matyti, kažkam toks žinių bagažas nepatiko.

KĄ SAKO MASKVA?

Žinomas politinis komentatorus Alister Cook savo „Laiškuose iš Amerikos" pasakoja, kaip Maskvoje ir satelitinėse sostinėse aiškinamas žinomasis Watergate skandalas. Iš tikrųjų tas skandalas esąs reakcinis demokratų antikomunistinės veiklos padaras. Visa istorija sugalvota prezidentui Nixonui apšmeižti, kam jis palaiko gerus santykius su Sov. Sąjunga ir baigė karą Vietname. Demokratams esąs nepageidaujamas ir numatomas Brežnevo vizitas birželio mėnesį.

Turint galvoj, kad prieš 20 metų Nixonas buvo skaitomas komunistų priešas Nr. 1, šitoks įvykių aiškinimas Sov. Sąjungoje yra labai įdomus. Kartu jis paaiškina ir priežastis, kodėl apie Watergate skandalą beveik nieko nerašoma komunistinėje spaudoje.

PARDUOTA GARBĖ

Du lordai (Jelicoe ir Lambton), du turtingi aristokratai, du ministeriai, du šeimų tėvai pardavė savo karjeras, šeimų garbę ir soicalinę padėtį už pirktinę meilę prostitučių glėbyje. Todėl gal ir nenuostabu, kad Anglijoje dėl jų žygio beveik niekas nesipiktina, bet gailisi ir reiškia užuojautą. Net visada griežtas opozicijos vadas H. Wilsonas parlamente tyliai priėmė niekam nemalonią žinią. Greitas abiejų aukštųjų pareigūnų atsistatydinimas ir atviras prisipažinimas visus paveikė raminančiai. O ministerio pirmininko sudarytas saugumo komitetas, turįs uždavinį pažiūrėti, ar nepažeisti valstybės saugumo reikalai, užtikrino, kad nebuvo kraštui pavojaus.

Anglų spauda sutartinai stebisi abiejų politikų naivumu. Atrodo, jie nebuvo pakankamai iš praeities pasimokę, kad viešoje meilės rinkoje paslaptys neįmanomos ir šantažas beveik neišvengiamas. O nuo jo — tik vienas žingsnis į valstybės paslapčių išdavimą. Šitas naivumas abiem lordams labai brangiai atsiėjo.

„SKYLAB"

Tokiu vardu pavadinta dangaus laboratorija, kaštavusi 1.000 milijonų dolerių, JAV mokslininkų buvo paleista į erdvę gegužės 14 d. Ji yra trijų miegamų kambarių namo dydžio, aprūpinta moderniškiausiais astronautikos instrumentais. Aplink žemę ji keliauja 270 mylių aukštyje ir ore numatoišbūti apie 8 mėnesius.

Buvo numatyta, kad antrąją pasikėlimo dieną į „Skylab" atvyks Apollo raketa pasiųsti mokslininkai ir jie čia pakaitomis stebės dangaus kūnus, žemę ir joje vykstančius pasikeitimus. Tačiau dėl įvykusių pasikėlimo metu gedimų, pirmoji mokslininkų grupė pasiekė „Skylab" tik gegužės 26 d.

„Skylab" stebėjimų rezultatai bus perduodami į žemę viso pasaulio mokslininkams. Apie 3.500 mokslininkų iš JAV ir 143 kitų kraštų dalyvauja stebėjimų programoje. Jų tarpe 48 mokslininkai iš Sov. Sąjungos ir 5 iš Kinijos.

MAŽĖJA GIMIMŲ SKAIČIUS

Gimimų skaičius Anglijoje praėjusiais metais sumažėjo 8%. Vienam tūkstančiui gyventojų teko 14,7 gimimų (1964 m. — 18,7). Bendras gimusių kūdikių skaičius buvo 723.000 (1971 m. — 783.000). Turint galvoj, kad mirimų skaičius praėjusiais metais padidėjo 24.000, bendras gyventojų prieauglis per metus buvo vos 131.000.

JAUNIMAS LAIMĖJO

„Komsomolskaja Pravda" rašo, kad Stabgorodo miestelyje šeši milicininkai apsupo kiną ir areštavo 12 jame buvusių jaunuolių. Jie buvo nugabenti į miesto tarybą ir jiems buvo pranešta, kad po 9 val. vakaro jaunuoliams draudžiama pasirodyti gatvėse. Vienas 16 metų jaunuolis parašė apie įvykį laikraščiui. Milicijos centrinėje būstinėje buvo išaiškinta, kad milicininkai pasielgė neteisėtai. Tai retas atsitikimas Sovietų Sąjungoje.

AUTORIAUS TEISĖS

Nuo gegužės 27 d. pradėjo veikti Sovietų Sąjungoje Visuotinės Autoriaus Teisių Konvencijos nuostatai. Sovietai turės mokėti užsienio autoriams honorarus (tik rubliais) ir patys jų reikalauti (doleriais).

Pagrindinė priežastis, kodėl Sov. Sąjunga šią Konvenciją pasirašė yra ta, kad Sov. Sąjungos vyriausybė pati pasiima atstovauti autorių. Kitaip sakant, ji nustato, kuris autorius gali būti užsieny leidžiamas ir kuris ne. Taip pat ji pasiima teisę Sov. Sąjungoj gyvenančių autorių vardu kreiptis į tarptautinį teismą, jei jų raštai išleisti be valdžios sutikimo. Tokiu būdu Pasternako, Solženytsino, Amalriko, Medvedevo ir kitų Sov. Sąjungoj draudžiamų autorių raštai nebegalės pasirodyti užsieny. Jiems liks tik vienas kelias — patiems išemigruoti. O tuo pačiu Genevos Autoriaus Teisių Konvencija pakeis savo pobūdį — vietoje rašytoją gynusi, ji padės jį sužlugdyti.

IZRAELIO AMBASADORIAUS KALBA

Izraelio ambasadorius Josef Tekoah, gindamasis nuo Lebanono kaltinimų Saugumo Taryboje tarp kitko pareiškė:

„Atrodo, Sovietų atstovas, kalbėdamas šioje vietoje galvoja, kad visų klausytojų atmintis yra tokia trumpa, kaip jo paties. Ne, ponas Malik, niekas neužmiršo, kad ne žydai, o Sovietų vyriausybė pasirašė Molotovo-Ribbentropo paktą su nacių Vokietija. Niekas nepamiršo, kad Sovietų Sąjunga, gaišinanti tiek daug Saugumo Tarybos laiko tarptautinio elgesio beprasmiais pamokslais, yra vienintelė valstybė, kuri kadaise dėl agresijos buvo pašalinta iš Tautų Sąjungos (1939 m. dėl karo su Suomija). Tai vyriausybė, kurios atstovas verčia mus klausytis pamokslų apie agresiją".

UBA/BATUN

Septynios DIENOS

— Neskaitant didžiųjų (National) dienraščių, Londone ir jo priemiesčiuose dar išeina 190 vietinių laikraščių. Vienas iš seniausių yra „The Richmond & Twickenham Times", kuris šiomis dienomis švenčia 100 metų sukaktį.

— Sovietų rašytojas Amalrikas, atlikęs bausmę Magadau stovykloje, gegužės 22 d. turėjo grįžti į Maskvą. Tačiau dėl nežinomų priežasčių jis vis dar laikomas stovykloje. Buvo nuteistas už knygą „Ar Sovietų Sąjunga išsilaikys iki 1984 metų".

— Vokiečių ekonominė delegacija, vadovaujama Kruppo firmos prezidento Beitz, atvyko tartis į Pekingą.

— Dėl griežtų suvaržymų JAV atsirado opiumo trūkumas. Medicinos laboratorijos skundžiasi, kad jo nebeužtenka morphino, codeino ir kitų vaistų gamybai.

— Laisvos Čekoslovakijos Informacijos Agentūra (FCI), vadovaujama J. Josten, atšventė 25 metų sukaktį. Ta proga buvo suruoštas priėmimas lordų rūmuose.

— Paskelbus mažiausiai nikotino ir smalos turinčių cigarečių sąrašą, jų pardavimas padidėjo keturis kartus.

— JAV išgalvotas naujas „Watergate" kortų žaidimas, kuriame nei vienas negali laimėti.

— Kalifornijoje laikinai sustabdyta Nixono vardo Bibliotekos ir muziejaus statyba.

— Paleistas iš kalėjimo Čekoslovakijoje rev. D. Hathaway pareiškė, kad jis ir toliau platins religinę literatūrą už geležinės uždangos.

— Praėjusiais metais Anglijoje padaryta 126.777 abortai. Iš jų 32.000 klientų buvo iš užsienio. 25.000 abortų padaryta moterims 16-20 metų amžiaus.

— Islandijos sostinėje Reykjavike demonstrantai užpuolė D. Britanijos ambasadą ir išdaužė langus, o Islandijos laivas apšaudė anglų žvejų tralerį.

— „Pravda" parašė, kad nuo britų ministerių skandalo labiausiai nukentėjo konservatorių prestižas.

— Prof. Benjamin Levide kreipėsi į Vakarų mokslininkus prašydamas išgelbėti jo sūnų iš sovietų kariuomenės. Jis buvo areštuotas ir pasiųstas į Sibiro dalinius už reikalavimą emigruoti į Izraelį.

— Kinija pakvietė Formozos stalo teniso žaidėjus dalyvauti tarptautinėse rungtynėse Kinijoje.

— Sovietų Sąjungos vokiečiai turi mokėti po 3.000 svarų, jei nori emigruoti į Vokietiją. Norinčių emigruoti yra 21.000.

— Ministeris pirmininkas įspėjo kabineto narius, kad jeigu kurio vardas bus įveltas į sekso skandalą, tas bus iš karto atleistas iš pareigų.

— Rusų satelitas „Cosmos 557" sprogo erdvėje. Tai jau ketvirtas nepasisekęs bandymas per paskutines kelias savaites.

— Pietų Afrikos negrai gauna didesnius atlyginimus, negu jų tautiečiai Kenijoje ir Ugandoje, kur valdo patys juodukai.

— Graikų laivo „Velos" kapitonas ir 30 jūrininkų, kurie maištavo prieš savo vyriausybę, gavo pabėgėlių teises Italijoje.

— Buvęs Ugandos prezidentas Obote paskelbė, kad generolas Amin jau yra nužudęs apie 80.000 jam nepaklusnių negrų.

— Prezidentas Tito 81 gimtadienio proga paskelbė savo naują įpėdinį E. Kardelį.

— Egipto prezidentas Sadat viešai nusiskundė, kad rusai perdaug flirtuoja su JAV ir nepakankamai remia Egiptą.

— Naujas Argentinos prezidentas dr. Campora paskelbė politinių kalinių amnestiją ir leido veikti komunistų partijai.

— Du rumunų dviratininkai, atvykę dalyvauti dviračių lenktynėse, buvo dingę be pėdsako. Pasirodo, jie nori pasilikti Anglijoje.

— Tūlas M. Garbus „New York Times" dienraštyje siūlo atimti iš prezidento Nixono advokato teises.

— Virėjas A. Stoppanis Guildfordo parodoje iškepė omletą, kuriam sunaudojo 5.600 kiaušinių. Keptuvės dydis 7 kv. pėdos. Omleto kaina su visais priedais 300 svarų.

— Vokietijos laikraštis „Bild Zeitung" rašo, kad tarptautinis sekso skandalas galįs būti organizuojamas komunistų, Vakarų diplomatams sukompromituoti.

— Žiniomis iš Pekingo Sovietų Sąjunga jau turi sutelkusi 1 milijoną kariuomenės prie Kinijos sienos. Esą raudonoji armija norinti Kiniją apsupti. Kitų-sovietų sienos ilgis — 36.000 mylių.

— Tarptautinėje smuikų meistrų konferencijoje, Anglijoje, paaiškėjo, kad šiuo metu nebegalima gauti pakankamai arklių uodegų griežikliams daryti.

— Sovietų Suchoi tipo naikintuvas nukrito anglų zonoje Vokietijoje ir užsidegė. Lakūnas leit. Lovich iššoko su parašiutu ir pasipražė egzilo teisių. Rusai reikalauja lakūną grąžinti atgal. Kitas rusų lėktuvas nukrito prie Magdeburgo.

— Princesė Anne po vestuvių su Mark Phillips gaus iš valdžios 35.000 svarų per metus savo išlaidoms padengti. Iki vestuvių ji gauna tik 15.000 svarų.

EUROPOS LIETUVIS — LITHUANIAN WEEKLY

Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 1 Ladbroke Gardens, London W. 11. 2 PU. Tel. 727 2470

Registered as a newspaper at the Post Office.

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra.

Prenumeratos kaina metams 4,50 sv., dolerio kraštuose — 11 dol. metams; Vokietijoje — DM 35.

Pensininkams 3,00 sv. Anglijoje.

Už laikraštyje kieno nors spausdinamųjų skelbimų turinį nei leidėjai nei redakcija neslima atsakomybės.

BIRŽELIS

Taip jau likimas lėmė, kad birželio mėnuo Lietuvos laisvės saulėlydžio metais buvo pažymėtas kažkokiu tragišku ženklu. Šis saulės grįžimo ir ilgiausių vasaros dienų laikas kažkodėl įvairiais atvejais fatališkai grūmojo jaunai Lietuvos valstybei visokiomis nelaimėmis ir tragedijomis. Taip atsitiko, kad birželiniai įvykiai Lietuvoje turėjo smurto ir kraujo žymes. Net ir toks, rodos, nežymus įvykis, kaip vadinamasis P. Kubiliūno 1934 metų birželio mėnesio sukilimas turėjo žymiai tragiškesnes pasėkas, negu tikrasis 1926 m. gruodžio 17 d. perversmas (trys karininkai buvo nuteisti mirties bausme, bet vėliau pasigailėti, prof. Voldemaras įkalintas).

Nepriklausomos Lietuvos mirtinieji pavojai prasidėjo 1940 metų birželio 14 d. Sovietų Sąjungos ultimatumu. Kitą dieną, birželio 15 raudonosios armijos tankai jau riedėjo Lietuvos kaimų vieškeliais ir miestų gatvėmis. Dar po vienos dienos jau turėjome „liaudies vyriausybę". Lietuvos laisvė jau buvo karste, tik duobė dar neužkasta. Ir visa tai įvyko per keletą gražių saulėtų birželio mėnesio dienų.

Pradėtas lietuvių tautos naikinimo darbas tęsėsi ištisus metus, bet vėl reikėjo palaukti birželio, kad jis būtų negirdėtu smurtu apvainikuotas ir ašarų upeliais užtvindytas. Tai baisiųjų trėmimų dienos. Tik per tas tris birželio 14-18 dienas daugiau kaip 34.000 nekaltų žmonių nakties klaikumoje buvo kaip paukščiai išmesti iš lizdų ir ištremti sunaikinimui. Toks sunaikinimas buvo paruoštas trečdaliui Lietuvos gyventojų, tik nebespėtas įvykdyti.

1941 m. ankstybą birželio 22 d. rytą dangų nudažė gaisrų pašvaistės. Prasidėjo vokiečių-sovietų karas, per keturis metus pareikalavęs milijonus aukų. Pirmieji karo šūviai nuaidėjo Lietuvoje. Įbaugintiems gyventojams žibtelėjo laisvės kibirkštis. Net kalėjimuose ir stovyklose esantiem kilo išganinga išsivadavimo viltis. Bet birželio įdienojusi saulė didelės jų dalies lavonus pasitiko Červenės miškuose, Pravieniškėse, Rainiuose ir kalėjimų kiemuose.

Atrodė, kad birželis pagaliau atneš ir svajotąją laisvę.

Jau pirmąją karo dieną, nelaukdami raginimų įvairių profesijų ir amžiaus žmonės tvėrėsi ginklo Lietuvos laisvei apginti. Atsirado nauji savanoriai ir naujos laisvės karo aukos. Antrąją karo dieną jau skambėjo Tautos Himnas Lietuvos radijo bangomis. Paskelbta nauja Lietuvos vyriausybė. Palaidotos laisvės kovų aukos, kurių visame krašte susidarė apie 2.000 jaunų vyrų.

Bet ir šitie birželio įvykiai buvo tik tragiškas miražas. Po kelių mėnesių kraštas atsidurė naujo negailestingo okupanto rankose. Per kelis okupacijos metus Lietuvoje buvo sunaikinta, išvežta ar evakuota virš 400.000 gyventojų.

Toks tai yra lietuviškų beržų ir Sekminių mėnuo birželis. Prie jo paskirų įvykių gal bus progos grįžti atskirai. Betgi nenuostabu, kad tų visų įvykių akivaizdoje vis daugiau pasigirsta balsų, siūlančių visas Lietuvos istorines datas, iki šiol vis dar minimas išeivijoje, sutelkt į birželio mėnesį. Pvz., Jonas Bertašius („Naujienos" Nr. 98) siūlo net Vasario 16 d. minėjimą nukelti į birželį, t. y. į tą laiką, kada nepriklausomybė buvo prarasta. Esą tada būtų progos peržvelgti ne tik patį laisvės praradimo faktą, bet taip pat jos gimimą, laisvojo laikotarpio trūkumus ir paieškoti naujų kelių tai laisvei susigrąžinti. Giliau šią mintį pasvarsčius, neatrodo, kad toks pasiūlymas būtų beprasmis. Tuo labiau, kad mūsų minėjimų turinys dėl jų gausumo ir dėl mažėjančio dalyvių bei organizatorių skaičiaus darosi vis seklesnis.

Lucanus

VISA ŠEIMA — SPORTININKAI

„Tėv. Žib." pateikia tokias žinias apie Kanadoje garsėjančią stalo teniso žaidikų Nešukaičių šeimą.

Glorija Nešukaitytė, jauniausia iš stalo tenisą žaidžiančių Nešukaityčių, pateikė staigmeną. Atrankinėse rungtynėse įveikusi seserį Florą ir kitas pajėgesnes žaidėjas, pateko į Ontario moterų komendą, kuri vyks į Princo Edwardo salą dalyvauti Kanados pirmenybėse. Džiugu, kad šią komandą sudaro tik lietuvaitės: V. Nešukaitytė, E. Simerl, B. Plučaitė ir G. Nešukaitytė.

F. Nešukaitytė, gerai žaidžianti stalo tenisą, pasižymi ir kaip gabi menininkė. Neseniai ji gavo $1.200 stipendiją studijuoti meną.

V. Nešukaitytė dar neužbaigė savo viešų pasirodymų. Šį trečiadienį ji vyks į Londoną, kur pasirodys televizijoje ir turės pašnekesį su vietinio laikraščio atstovu. Visus šiuos V. Nešukaitytės viešus pasirodymus ir išvykas remia Prudential Insurance Co. Tai didelė moralinė ir materialinė parama stalo tenisui.

Jonas Nešukaitis irgi vyks į Kanados stalo teniso pirmenybes kaip moterų komandos vadovas.

SU LIETUVIAIS PASAULYJE

PRIGĖRĖ DU STUDENTAI

Kanadoje, Mazinaw ežere nuskendo du lietuviai studentai — Jonas Elvikis ir Saulius Steigvila. Abu buvo 21 m. amžiaus ir studijavo Mc Master universitete Hamiltone. Nelaimė įvyko išplaukus mažu laiveliu į ežerą pažvejoti.

SUDARYTOS RINKTINĖS

Kaip žinoma, rugpiūčio gale ir rugsėjo pradžioje į Europą atvyksta Š. Amerikos lietuvių krepšinio ir tinklinio komandos. Jos žais įvairiose Europos valstybėse. Smulkesnis komandų maršrutas bus skelbiamas vėliau.

Gegužės 5-6 d. d. Detroite vykusiose žaidynėse buvo atrinktos moterų tinklinio ir vyrų krepšinio komandos. Moterų tinklinio rinktinėn įeina: A. Bukas, O. Jemeikienė, K. Juris, N. Šotaitė, R. Yerkes, R. Žiupsnytė, N. Bernardzėk, A. Babickienė, R. Čyvaitė, V. Mockutė, J. Staškūnaitė, V. Žiedonienė.

Vyrų krepšinio rinktinėn pakviesti: E. Palubinskas, A. Sakys, L. Gineitis, S. Kaknevičius, S. Puidokas, L. Jesevičius, B. Radvenis, E. Modestas, G. Miklas, M. Baškauskas, P. Miniotas, A. Baris, A. Varnas ir A. Mažeika.

FOTOGRAFIJOS KONKURSAS

Lietuvių Foto Archyvas paskelbė metinį fotografijų konkursą, kuriame kviečiami dalyvauti visi lietuviai fotografai. Konkurse bus dvi nuotraukų grupės: spalvotų ir nespalvotų. Spalvotos nuotraukos gali būti pagamintos laboratorijose, o nespalvotos nuotraukos turi būti paties fotografo darbas. Kiekvienas dalyvis gali pateikti nedaugiau kaip 10 nuotraukų. Piniginės premijos nuo $150 iki $350 bus skiriamos jauniesiems fotografams iki 30 metų amžiaus. Parodos proga bus išleistas foto albumas su geriausiomis pernykštėmis parodos nuotraukomis. Paroda rengiama Čikagoje, Jaunimo Centre, lapkričio 17-25 dienomis. Nuotraukas reikia pristatyti iki lapkričio 10 dienos šiuo adresu: Rev. Algimantas Kezys, 2345 West 56th St., Chicago, Ill. 60636. Dalyvavimo mokestis — $3.

Birutė Pūkelevičiūtė

PASKUTINIS BIRŽELIS

Sudiev, paskutini tėvynės birželi, —
Buvai tu, kaip niekad — auksinis ir žalias!..
Toli pasiliko, lyg sapnas pranyko
Geltoni, žali ir raudoni vainikai.
Sudievu, sudievu žydėjimui pievų,
Kvepėjimui ievų — sudievu, sudievu!

Sukilėlio kelią ir knygnešio dalią
Tiktai išrinktieji pakelti tegali —
Už raidę ir žodį, už maldą ir raštą
Paliekam skausme savo gimtąjį kraštą.
Sudievu, sudievu žydėjimui pievų,
Kvepėjimui ievų — sudievu, sudievu!

Kur ašara krinta, ten paukštė pragysta,
O kraujo lašai kaip bijūnai pražysta.
Mus grūdino Kražiuos, Giedraičiuos, Pilėnuos, —
Kad būtų lietuvis kaip plienas, kaip plienas.
Sudievu, sudievu žydėjimui pievų,
Kvepėjimui ievų — sudievu, sudievu!

Padvelk mums, birželi, bent vėju tėvynės;
Buvai mums, birželi, dėja, paskutinis...
Žydėkite tiems, kur gimtinėj paliko,
Geltoni, žali ir raudoni vainikai!
Sudievu, sudievu žydėjimui pievų,
Kvepėjimui ievų — sudievu, sudievu...

A GARLAND OF RUE

Tokiu vardu Kanadoje Kenneth Peacock išleido knygą. Joje nagrinėjamos 28 senovės lietuvių dainos, surinktos Ontario provincijoje. Paduodama ne tik dainų tekstai, bet ir gaidos, o knygos įmovoje pridėta net specialios minkštos plokštelės. Įžangoje apžvelgta Lietuvos istorija, lietuviškos dainos ir jų įtaka į aplinkines šalis. Autoriui talkino lietuviai D. Viskontienė, S. Kairys ir kt. Dainų tekstus į anglų kalbą išvertė Danutė Rautinš.

Leidėjas — National Museum of Canada.

LIETUVAITĖ SU ORANGUTANGAIS

Amerikoje leidžiamas National Geographic Society žurnalas balandžio mėn. paskelbė iliustruotą straipsnį apie didžiųjų bezdžionių orangutangų gyvenimą Borneo saloje. Pasirodo, tuos mokslinius orangutangų stebėjimus tolimos Indonezijos salos džiunglėse atliko Los Angeles lietuvaitė antropologė Birutė Galdikaitė-Brindamour, remiama Los Angeles universiteto ir JAV geografų draugijos. Žurnale yra įdėta keletas jos nuotraukų iš bandymų „suartėti" su orangutangais Borneo džiunglėse. Girutė Galdikaitė šioje mokslinėje ekspedicijoje praleido apie 2 mėnesius.

J. VILKAIČIUI 85 M.

Jonui Vilkaičiui, Vliko ir Eltos bendradarbiui, š. m. gegužės 11 d. suėjo 85 metai amžiaus. Trumpu žodžiu garbingas jubiliatas galima apibūdinti taip: socialdemokratas, visuomenininkas, kooperatininkas, intensyvus spaudos darbininkas. (ELTA)

SKROLIO PARKAS

Vakarų Australijoje Esperance mieste gyveno ir dirbo inžinierius Viktoras Skrolis. Miesto valdyba, įvertindama jo atliktą darbą paruošiant miesto planą, nutarė pagrindinį 24 akrų parką pavadinti „Skrolys Park".

VĖL JŪROJE

AIRIAI IR JUODASIS ALUS

Mūsų kelias eina Lamanšu, tuo didžiuoju laivų vieškeliu. Turime apiplaukti Angliją ir pasukti į pietinę Airiją, į Haulbulaino uostą, atiduoti airiams metalo liejinius.

Airijos vardas jau kuris laikas neišnyksta iš mūsų spaudos puslapių. Belfastas. Olsteris. Kruvinos skerdynės dėl tariamų religinių prieštaravimų, anglų kariuomenės daliniai prieš civilius airius. Anglų televizijos programose matėme „žiauraus" airių elgimosi scenas, Olsterio grafystėje siaučiantį „banditizmą". Vėliau, Airijos televiziją žiūrint, vaizdas visiškai pasikeitė.

Apie Airiją ir airius ligi pastarųjų metų įvykių žinojome kitką: čia gyveno ir rašė Oskaras Vaildas, Bernardas Šo, Džeimsas Džoisas, Džonatanas Sviftas. Airių rašytojai, kad ir rašę angliškai, išgarsino savo šalį po platųjį pasaulį, ir niekam niekad neatėjo į galvą, jog airiai kada nors bus vadinami banditais, nusikaltėliais ar panašiai.

Jau plaukiant Airijos pakraščiais, tarp kalnų uolynų matyti buvusių tvirtovių liekanos. Jų čia labai daug, tvirtovių sienos kaip praeities sargybiniai supa net uosto vartus. Airijos istoija kupina nuožmiausių kovų už nepriklausomybę. Nuo IX amžiaus ją puola normanai, XII šimtmetyje įsiveržia anglų ir normanų baronai, išsilaipina anglų karaliaus Henriko II armija. Ištisus šimtmečius čia vyko sukilimai prieš okupantus, ypač atkaklūs — Olsteryje. (Okupuotasis Olsteris užima daugiau kaip 14 tūkst. kvadratinių kilometrų teritoriją, kurioje gyvena daugiau kaip pusantro milijono gyventojų.) 1921 metais Anglija pripažino Airiją laisva valstybe su... dominijos teisėmis. Tačiau kova tęsiasi, ir 1948 metais Airija paskelbiama respublika. Anglijos valdžioje lieka tik Šiaurės Airija su sostine Belfastu, o Anglija pasivadina Jungtine Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos karalyste.

Nepriklausomoje Airijoje dabar dvi valstybinės kalbos: airių ir anglų, kaip ir dvejopi lygiavertčiai pinigai: airių ir anglų svarai. Airių pinigai labai gražūs; ant banknotų ir monetų spausdinama žuvis arba muzikos instrumentas, panašus į arfą. Mes jų pinigus mielai imtume, tačiau jie galioja tik Airijoje, o mums teks dar keliauti į Angliją...

Haulbulaino įlanka, į kurią mes įplaukėme, priklauso nuo jūros potvynių ir atoslūgių, vanduo čia nusėda arba pakyla ligi ketverto metrų, todėl kasdien po keletą kartų judėdavome šen ir ten. Kobas — miestukas su 7,000 gyventojų — įsispraudęs tarp kalvų, grįstas akmenimis ir betono plytomis su gotiškos architektūros namukais ir aukštai į dangų išsišovusia pilka vėlyvosios gotikos stiliaus bažnyčia, išmūryta iš kalnų uolienos. Ši katalikų bažnyčia statyta palyginti neseniai, bet savo statybos užmoju ir puošnumu, architektūros iškilmingumu ir tapybos bei skulptūros vertybėmis nė kiek nenusileidžia seniesiems viduramžių arba prabangiesiems Renesanso laikų statiniams. Tuo tarpu gyvenamieji airių pastatai žymiai kuklesni, jų virtinėje ryškūs du sluoksniai — turtingųjų ir nepasiturinčiųjų. Butai statomi dviejų aukštų ir tiedu dažomi viena

Ignas Pikturna

kuria — žalia, žydra, geltona arba net raudona spalva. Turtingieji savo namus pasistatę atokiau, kalnų papėdėje, sodrių lapuočių tankmėje, iš uolų arba plytų. Jie stengiasi aplinkui užsiveisti didžiulius sodus, nors žemės čia visiems labai stokoja. Airiai juokauja, girdi, neturtingieji arčiau vienas kito glaudžiasi, kad draugas draugo alkūnę visada jaustų, nes bėdų niekada čia netrūko.

Šiandien dienoraštyje užsirašiau, kad Airija panaši į sluoksniuotą pyragaitį, kuris kasdien reklamuojamas per televiziją. Kai pačiame ištaigingiausiame, koks tegali būti mažyčiame miestelyje, „Komandoro" bare gurkšnojome tautinį airių alų „Gines", prie mūsų prisijungė aukštas ponas su ponia ir prakilnios išvaizdos senukas. Prekybos agentai pagarbiai pasislinko į šalį, ir mes sužinojome, jog mus savo atsilankymu pagerbė pašto viršininko persona su žmona ir uošviu.

Mažame miestelyje samdomo darbo pasiūla nedidelė, o žmonėms gyventi reikia. Gal todėl čia tiek daug prie barų stoviniuojančių merginų, labai gražių, dailiomis kojytėmis, su aptemptais mini sijonėliais. Netrūksta ir bedarbių vyriškių, gana blogai apsirengusių.

Kiekvieną rytą, lygiai aštuntą valandą, juodas vilkikas skuba į prieplauką ir sustoja prie statinės, pasiruošęs dirbti. Tačiau ištisą dieną jis taip ir prastovi, darbo nėra. Nelyginant bedarbis arklys, laukiantis, kol jį pašauks... Laivai čia ateina retai, ypač krovininiai. Dažniausiai pasirodo anglų naftovežiai, bet jie prisipila naftos ir keliauja toliau.

Tik mes duodame darbo uosto darbininkams, nes švartuojamės be paliovos dieną ir naktį. Mūsiškiai jau susikalba su airiais. Aš net ėmiau stebėtis, iš kur jie taip gerai angliškai moka. Tik įsiklausęs supratau, jog airiai kalba airiškai, o mūsiškiai žemaitiškai. Ir supranta vieni kitus, tartum vandens paukščiai susišaukia.

Švartuodamiesi ne tik prisirišame prie krantinės, bet ir susijungiame tvirtais draugystės saitais. Kai mūsų vyrai slampinėjo po parduotuves, rinkdamiesi airiškų suvenyrų, su jais sveikinosi tiek pėstieji, tiek važiuotieji, atrodė, jog jie ne tolimoje Airijoje, o kažkur gimtajame Rietave.

Nepasakyčiau, kad ir dideliame mieste būtumėm labai svetimi ar nepageidautini. Kartą vienas airis, tenykštis prekybos firmos tarnautojas, nusivežė mus į Korko miestą už kelių dešimčių kilometrų. Tiesiog stebėjomės, su kokiu nuoširdumu, lyg jam teiktume didžiausią malonumą savo apsilankymu, jis mums aprodinėjo miesto senovę ir naujausius statinius, vienuolynus ir bažnyčias, mokyklas ir muziejus, pilis ir turtuolių vilas. Venu tik buvo nepatenkintas, kad mes skubame grįžti, kad neturime daugiau laiko važinėtis po Korką, kuris esąs Airijos antrasis miestas. Mes tikrai skubėjome, nes tą dieną mūsų laivo įgula lošė futbolą su airių karo laivyno jūrininkais. Kai grįžome, kapitonas Lučka panoro atsilyginti mus globojusiam airiui, bet šis kategoriškai atsisakė, atvirkščiai — jis mus nusivedė į barą ir pavaišino juoduoju alum. Kai bandėme mokėti, jis net supyko, pareiškęs, jog Airijoje moka tas, kas užsako. Ir dar pridūrė, jog jis mus vaišinąs už tai, kad mes panorome pamatyti jo Airiją.

Paskui kalbėjomės apie įvykius Belfaste. Kalbą pradėjo mūsų pažįstamas: Olsterio įvykiai jaudina visą liaudį. Jo žodžiais tariant, be reikalo šnekama, jog kraujas praliejamas dėl religinių įsitikinimų. Tai ne Dievo, o žmonių reikalas. Įvykiai kurie prasidėjo Šiaurės Airijoje ir taip ilgai užsitęsė, — gėda Airijai ir dar didesnė gėda Anglijai.

Airiai daug ir noriai pasakoja apie savo istorines kovas ir nešykšti piktų žodelių Anglijos valdovams. Jie net prisipažino karo metais palaikę hitlerininkus, nes tie mušę anglus. Be abejo, mūsų akimis žiūrint, airiai yra dideli nacionalistai. Juos tokius padarė istorija. Gal todėl jie mėgsta pasigirti kartais net labai abejotinais dalykais. Kiekvienas airis tau pasakys, jog pirmasis pasaulyje burlaivis buvo pastatytas Airijoje, pirmasis žmogus, apkeliavęs Žemės rutulį, buvo airis, bulves pirmieji į Europą atvežė taip pat airiai, ir dar daug visokio gero žmonijai padarė airiai... Mes, svečiai, pritardami linkčiojame galvas.

(Bus daugiau)

ĮGIMTAS PAŠAUKIMAS

Žmogus iš prigimties yra socialus. Tai yra, jis turi įgimtą palinkimą bendrauti su kitais žmonėmis. Jis bendrauja žodžiais ir darbu. Jis bendrauja su savo artimu arba jį skriausdamas, arba jam padėdamas. Jis bendrauja arba duodamas kilnų pavyzdį ir vesdamas į gerą, arba kitus klaidindamas ir vesdamas tiek į medžiaginį, tie į dvasinį skurdą. Dėl to žmogui yra svarbu pasirinkti tik gerus draugus, įsijungti į gerą organizaciją, kurie jam padėtų eiti geru keliu ir daryti tik gera.

Per krikšto sakramentą mes esame įjungti į Bažnyčią. „Bažnyčia", kaip sako II Vatikano S-mas, „yra gimusi tam, kad, plėsdama Kristaus karalystę Dievo garbei visame pasaulyje, visus žmones padarytų išganingo atpirkimo dalyviais, kad per juos visas pasaulis būtų nukreiptas į Kristų. Krikščioniškasis pašaukimas savo prigimtimi yra pašaukimas apaštalauti. Kaip gyvo kūno organizme joks narys nėra pasyvus, bet, kartu su kūno gyvenimu, dalyvauja viso kūno veikloje, taip ir Kristaus kūne, kuris yra Bažnyčia. Toks šiame kūne yra ryšys ir sąnarių susijungimas, kad kiekvienas sąnarys, pagal savo paskirtį neprisidedąs prie kūno augimo, nenaudingas yra nei Bažnyčiai, nei sau".

Sekminių šventė, kurią dabar švenčiame, mums primena pirmąjį Bažnyčios žingsnį į viešą visų bendravimą, kurį apaštalas Paulius išreiškia žodžiais: „Esama skirtingų tarnysčių, tačiau tas pats Viešpats. Ir esama skirtingų darbų, tačiau tas pats Dievas, kuris visa veikia visame. Kiekvienam suteikiama Dvasios apraiška bendram labui" (Kor. 12).

Jei ligi šiol likome nuošaliai, neįsijungėme į artimo ar organizacinio darbo bendravimą, šios šventės proga atgimkime naujam gyvenimui. Pasidarykime gyvi Bažnyčios ir savo kenčiančios tautos nariai. Neskriauskime patys savęs.

***

Dvasia, Viešpatie, ateik,
Spindulius dangaus mums teik,
Žemės klystkelius nušviesk!
Be tavųjų dovanų
Viskas žemėje skurdu,
Viskas atvira žaizda.
(Iš Sekminių himno)

A. J. S.

Čikaga — išeivijos sostinė

Rašo
R. SPALIS

Anglijoje gyvenantieji, žinoma, domisi savo pažįstamais. „Anglikonų" klubas yra garsus ne tik čia, bet ir Čikagoje. Jo valdybą šiuo metu sudaro pirm. Šidlauskas, sekr. Venckus ir ižd. Jokubka. „Anglikonai" ištikimi Anglijai ir joje gyvenantiems lietuviams. Jie iškėlė man šaunią vakarienę Šarkos restorane, o jau „bifą" gavau tokio didumo, kad nors vežk į Angliją. Užtektų savaitei žmonai ir man. Bet jų vaišingumas tuo dar nepasibaigė. Balius buvo suruoštas ir pas ponus Šidlauskus ir pas p. p. Lakus iš Bradfordo.

Pirmininkas Šidlauskas ką tik persikėlęs į naują, erdvų namą, o apačioje įtaisytas toks baras, kad ir Manchesterio klubas pavydėtų. Matydamas butelius, pirmą kartą apgailėjau neįpratęs tuštinti tą žmonijos priešą. O šeimininkai negailėtų, jų svetingumas plačiai žinomas. Tik jų nauja mašina didelė réksnė. Neuždėjus apsaugos diržo, jinai klykia, pipina. Ir vienas važiuodamas gali su ja pasibarti.

Sekretorius p. Venckus pilnas energijos, linksmai kruta. Nepasakytum, kad turėjęs tiek vargo dėl nugaros Anglijoje. Už išgydymą jis jai labai dėkingas. Jo bute tik karalienės paveikslo tetrūksta. Amerikonų spaudoje jis gina karališkos šeimos reikalus ir iš anglų ambasados gavo padėką už tai. Jis dabar, atrodo, pardavinėja nekilnojamąjį turtą. Kartą jo namuose ištuštinom tokį midutį, kad ir dabar kojos linksta.

Ižd. P. Jokubka iškalbus, kaip ir anksčiau Bradforde. Visus nuteikė išdrožęs prakalbą Šarkos restorane; dabar pensininkas, vedęs, turįs ramų gyvenimą.

Teko dar gražiai praleisti vakarą su gera doze jumoro pas bradfordiškius p. p. Lakus. Nustebino paveikslai ant sienų. Dalis jų, pasirodo, piešti paties šeimininko. Nesu tokio meno žinovas, bet norėčiau jais papuošti ir savo kambarius.

P. Sadūnas, prisidėjus žentui ir sūnui, prekybiniam rajonėlyje turi 13 butų namą. Viską tvarko gaspadoriškai, pasigėrėtinai, aktyviai reiškiasi ir tarp lietuvių.

Žinoma, tai tik keli paminėti „anglikonai", bet teko sutikti ir daugiau. Nemini jie Anglijos blogai, gal tik vienas turi priekaištų jai dėl žemų uždarbių.

„Anglikonai" daugiausia garbina Angliją dėl socialinio draudimo. Jei kuris jų, kad ir trumpam, netenka darbo, didžiai susirūpinęs, kad nepaguldytų liga, nes tada ir santaupos sutirpsta. Tą klausimą gvildenau ir su kitais. Ne visi taip pesimistiškai nusiteikę. Tvirtina, kad Amerikoj žmonės nemiršta gatvėje. Kad yra ir socialinė globa, ir gydytojas, ir ligoninė. Tik visas nepatogumas, kad tenka grūstis į vieną katilą, kuriame gali pasitaikyti ir labai nemalonaus elemento. To greičiausiai bijoma ir vengiama. O kad tokio elemento yra, rodo ir tuščios gatvės, į vakarą apsaugoti net autobusai, kur pinigas įmetamas į tam tikrą seifą. Toji Čikagos tragedija man nebuvo aiški, nors šį tą ir skaičiau. O paaiškėjo dėka p. Kablauskienės, Welfare officer, kuri vieną dieną paaukojo eilę valandų parodydama dangoraižių Čikagą, o kitą dieną negrų kvartalą.

Tarp negrų daug puikių žmonių, bet destruktyvaus elemento irgi per akis. Kai kurios neseniai dar buvusios puikios gatvės, dabar atrodo lyg po bombonešių puolimo. Namai be langų, be durų, laiptų, apgriuvę, apdegę. Sunku net patikėti, kad normalus elementas, apgautas kažkokios histerijos, gali taip naikinti savąjį ir kito turtą. Reikia tai pamatyti savomis akimis, pavažinėti, pažiūrėti nors ir pro automobilio langą, nes pasivaikščioti gali būti ir nesveika. Baltieji vengia tų rajonų. Kartais ir pravažiuoti negalima, nes būriai juodukų, susibūrę gatvės vidury, kažką daro, kalbasi. Ir naujausi namai netenka savo blizgesio, kai jo gyventojai, norėdami pasikalbėti, pramuša skylę mūrą.

Padoresnieji negrai mėgina bėgti iš tų rajonų. Tačiau, jiems prisiglaudus prie baltųjų, šie, panikos pagauti, skuba kitur, ir padoresniuosius juodukus vėl apglėbia toji baisi masė.

P. Kablauskienė rodė daugiaaukščius butus, pastatytus negrams. Bet ji galvojanti, kad padaryta didelė klaida. Į tokį butą reikia keltis liftu, kas jau kartais gali būti pavojinga. Tokiame dideliame bloke tam tikras elementas turi didesnę kontrolę, priverčia kitus elgtis ne visad pagal savo norą.

Negrų rajonuose vienur kitur pastebėjome policijos mašinėlę, bet tai menka apsauga. Galėčiau papasakoti visą eilę istorijų, kurių liudininkai ir veikėjai buvo net „anglikonai", bet tai užimtų daug vietos. Šiaip ar taip toji juodųjų ir baltųjų problema nėra lengva. Tik pačių šviesesnių negrų pastangos, ir tai labai didelės, gali šį tą padaryti, bet tas reikalas dar nusitęs. Tuo tarpu dažnas, gyvendamas blogesniame rajone, jau po aštuntos valandos užsibarikaduoja savo namuose ir dar „vilką" išleidžia į kiemą, jei tokį turi. Tačiau geresni rajonai ir lietuviškasis Marquette Park nejaučia tos baimės, net mašinos paliekamos lauke per naktį. Dar tolimesniuosiuose rajonuose net durys valandai kitai nerakinamos, girdi, čia ramu.

Aplankiau ir lietuviškas kapines, paskutiniąją vietovę šioje žemėje. Girdėjau, katalikiškos kapinės turėjo eilę nesusipratimų su vietos vyskupu dėl užrašų ant paminklų, dėl tvarkos. Čia užrašai labai oficialūs, vien pavardė, metai, lyg tai būtų kokie masiniai kapai. Ar nelygumas su vyskupu jau išspręstas — to negalėčiau pasakyti.

Tautinės kapinės glaudžia visus. Ir katalikai, ir protestantai ir komunistai laidojami ten. Gražūs paminklai mūsų garbingiesiems vyrams. Užrašai irgi iškalbingesni, šiltesni, nes čia jau lietuviškoji tvarka ir valia.

Kiek ilgas tas Čikagos lietuviškumas? Kol kas dirbama su didėjančia energija. Tai rodo platus kultūrinis judėjimas. Tačiau pats gyvenimas mėgina šį tą ardyti. Pav. firmos keliamos į kitus miestus, kviečiami ir tarnautojai kartu. Pasilikęs praranda dalį pensijos ir mažėja jo atostogos. Sutikau visą eilę tokių, kurie atsisakė keltis, norėdami likti tarp savųjų, bet jie nukentėjo. O kiek jau išsikėlė? Baigę universitetus, irgi viliojami, kur geresnės sąlygos. Išėję į pensiją, dairosi švelnesnio klimato, ramesnio gyvenimo. Taigi yra pavojus, kad po kiek laiko tas aktyvusis gyvenimas gali sulėtėti. Bet tik atatinkama statistika gali duoti pilną vaizdą. Gal prieauglis ir lietuviškumas atsispirs prieš visus pavojus. Gal toji lietuviškoji sostinė svetimųjų jūroje išsilaikys, iki Lietuva atgaus laisvę.

O pavojų visad buvo ir yra. Paskutiniuoju metu naujas rūpestis gula lietuvius. Pamirštamos net senos partijos, nes jas įsunkė atsiradę du nauji blokai: bendradarbiautojų ir nebendradarbiautojų su Lietuvos okupantu. Ir vieni ir kiti turi eilę argumentų, tačiau jau pats faktas rodo, kad rusams pasisekė įvesti Trojos arklį į lietuvių tvirtovę.

Rusai atkreipė dėmesį į visus. Žinoma, ir į rašytojus. Kiek teko sužinoti, jie irgi gundomi. Išnaudojami jų gyvenime pasitaiką sunkumai. Tie sunkumai tėvynėje būtų išspręsti. Žodžiu, stengiamasi patirti, ko kas nori, ko kam trūksta: garbės, pinigų ar kitų rimtų ir mažiau rimtų dalykų. Kiekvienam jie gali padėti, tik reikia parodyti kiek geresnės valios...

Buvo labai malonu man skirtos popietės metu matyti eilę kolegų poetų-rašytojų: Jankutę-Užubalienę, Sadūnaitę, Švabaitę, Baroną, Bradūną, Jurkų, Ramoną. Gausus skaitytojų ratelis davė naujų jėgų kūrybai, jaudino mano bičiulių pastangos, kad jų namuose jausčiausi patogiai ir jaukiai. Dėkingas už dovanas ir bilietą į operą, kurios nesulaukęs, turėjau išvažiuoti, visiems kvietusiems ir skambinusiems.

Dėkingas poetui Bradūnui už aprodymą visos Draugo spaustuvės, stebino ten kai kurios ultra modernios mašinos. Mėginau aplankyti ir Naujienas, bet kartą pavėlavau, o kitą kartą neatsirado progos.

Dėkingas neolithuanams už man dovanotą kepuraitę, spalvas. Korporacijos sueigos metu skambėjo dainos žodžiai tokie reikšmingi: „atgaivinsime seną draugystę"... Puiki nuotaika ją atgaivino. Sunku buvo skirtis, sunku grįžti į vienatvę, bet dovanotą kepuraitę, įsidėjęs į tam tikrus rėmus, pakabinsiu savo kambaryje, kad bylotų apie jaunystę...

Pradžioje šio rašinio minėjau, kad važiavau ne tiek pasisvečiuoti, kiek parinkti medžiagos paskutiniajam tomui iš „vienos kartos istorijos ciklo". Taip, tas uždavinys pavyko. Ir neklausinėjami tautiečiai atsekė į visus rūpimus klausimus, suteikė informacijų, kurios bus naudingos.

PABIROS

„Financial Times" įsidėjo straipsnį, įrodinėjantį, kad Heath'o vyriausybėje nėra solidžių asmenybių. Kraštą esą valdo nykštukai.

Atsitiko, kad tas pats laikraštis kitą dieną ruošė iškilmingus pietus, kuriuose ir min. pirmininkas buvo pasižadėjęs dalyvauti. Iš anksto paskaitęs straipsnį, Mr. Heath į pietus neatvyko.

***

A. Einšteinui po paskaitos apie reliatyvumo teoriją vienas klausytojas pasakė:

— Visu tuo aš netikiu. Sveikam protui egzistuoja tik tai, ką galima pamatyti.

— Jūsų argumentas skamba įtikinamai, — atsakė įžymusis fizikas. — Prašom padėti ant stalo savo sveiką protą. Tada aš patikėsiu, kad jį turite.

***

Buv. JAV prezidentas Trumanas vieną naktį turėjo apsispręsti, ar verta įsivelti į Korėjos karą. Tai buvo nelengvas sprendimas. Kitą rytą jo artimas bendradarbis pasiteiravo, kaip prezidentas miegojęs. „Labai blogai", atsakė prezidentas. „Nesistebiu", sako draugas. „Įsivelti į karą nėra malonus reikalas". „Visai ne tai", atsakė prezidentas. „Visą naktį negalėjau sau atleisti, kad vakar vakare, lošiant pokerį, turėdamas tris tūzus, atidaviau banką dviem nususiom porom"...

***

„Meilė kartais prasideda ant dviračio, kartais stoties bufete, kartais ant operacijos stalo, kartais kino teatro paskutinėse eilėse, kartais mašinų parke... Princesė Anne su ltn. Phillips sumušė visus — jų meilė prasidėjo arklių pervežimo narve (in a horse-box). (Daily Mail)

***

Graikų sukilėlių laivo kapitonas Pappas pareiškė: „Kaip Graikija gali apsaugoti Nato rytinį sparną, jei pusė jos karininkų yra kalėjime, o kita pusė saugo suimtuosius".

KITI RAŠO

„Dirva" Nr. 33 straipsnyje „Nutylėta tragedija" nagrinėja lietuviškų parapijų ir bažnyčių likimą. Įsidėjęs neseniai panaikintos Visų Šventųjų lietuvių parapijos bažnyčios atvaizdą, straipsnio autorius rašo:

„Bet nesidžiaukite puošnia lietuviška šventove, nesididžiuokite, kad mūsų šaunūs architektai gabiai atranda architektūrines formas, iš kurių palaipsniui išsivysty tam tikras, mums savas statinių stilius, nesigrožėkite dailiu ir elegantišku pastato frontonu, lietuviško stiliaus durimis ir bokštą vainikuojančia viršūne, nei nesigirkite, kad to lietuviško pastato šventovės kaina (pastatytas 1960 metais) pasiekė vieną milijoną dolerių!

Nesididžiuokite, netriumfuokite, nesigirkite! Visų Šventųjų parapijos bažnyčia nebepriklauso lietuvių visuomenei! Aplankęs bažnyčią lietuvis nuo dabar yra tiktai pražalaitis, pravėręs duris pasidomėti tragiška lietuvių išeivijos istorija. Bažnyčia atimta iš lietuvių dvasiškių kompetencijos ir atiduota kitataučiams. Išlieka tiktai bažnyčios priklausomybė Romos katalikų vyskupijai."

Toliau straipsnyje keliama tokia mintis:

„Greta šios tragedijos, kurios lietuviškieji leidiniai vis neatžymi stambiom antraštėm pirmuose savo puslapiuose, lietuviams tektų rimtai sustoti ties drastiškais svarstymais — ar verta milijonus dolerių investuoti į savo religines šventoves, statyti stilingus, puikius ir brangius religinius pastatus! Juk visa tai statoma tikroje „niekeno" žemėje, viskas — kaip rodo tokia nesena istorija — buvo pastatyta ant smėlio. Svetimi vėjai išpūsto iš po pamatų smėlį, ir lietuvių bažnyčia jau, bematant, nebe lietuvių. Štai ties kokia problema tektų, vieton tarpusavių pasipešiojimų, sustoti lietuviams ir paieškoti būdų, kaip likiminę problemą tvarkyti."

Šis klausimas darosi aktualus ir Anglijos lietuviams, ypač kai vienintelės lietuvių bažnyčios Londone vadovybė ruošia planus ir renka aukas papildomiems priestatams. Ar mums negresia tie patys pavojai?

„Tėviškės Žiburiai" (Nr. 21) paduoda visai kitokią istoriją. Čia A. Rinkūnas rašo apie Anapilį, t. y. apie Toronto lietuvių nuosavybę, kuri apjungs kapines, parapijos kultūros centrą, senelių namus ir kt.

Įdomu yra tai, kad Toronto kapines, įsigytas lietuvių pinigais, kaip ir Čikagoje, buvo perėmęs vietos vyskupas. Lietuviams buvo leista tik jas administruoti. Tačiau dalykai po tam tikro laiko pasikeitė.

„Katalikų Bendrijos administracijai modernėjant, pradėta vis daugiau atsižvelgti į tikinčiųjų norus ir pageidavimus, stengiantis juos patenkinti tiek, kiek tai neprieštarauja Bendrijos dogmoms. Toje šviesoje viena po kitos atėjo Toronto lietuviams dvi labai džiuginančios naujienos: vyskupijos leidimas išsikelti Šv. Jono parapijai į užmiestį (ko seniai buvo prašoma) ir vyskupijos sutikimas grąžinti Šv. Jono kapines lietuvių nuosavybėn. Parapijos vadovybės ir tikinčiųjų neabejotinas nutarimas buvo viską bazuoti kapinių rajone, lyg grįžtant į tą šventąjį senosios Lietuvos mišką. Tokioje nuotaikoje naujasis projektas gavo simbolinį Anapilio vardą, vardą pilies, tarnaujančios gyviesiems ir mirusiems.

Gražus ir simboliškas Anapilio projektas, apjungiąs kapines, kultūros centrą, būsimus namus vyresnio amžiaus lietuviams, naująją Šv. Jono Kr. bažnyčią ir net tolimąją Wasagos-Springhursto stovyklą. Užbaigtas jis bus milijoninės vertės. O kad žodžiai neliktų vien žodžiais, jau matome ir praktiškų darbų. Anapilio kultūros centro pastatams, kuriuose tilps didžiausia Toronto lietuvių salė ir erdvios patalpos „Tėviškės Žiburiams", jau dengiamas stogas. Be to, jau įsteigta lietuvių Anapilio sodybos korporacija, kurios konstitucija (čarteris) yra registracijos eigoje. Toji korporacija, kai bus įregistruota, perims aukščiau minėtas nuosavybes ir jas administruos, išskyrus pačią bažnyčią."

Skaitant šią Kanados lietuviams malonią žinią, kyla klausimas, kodėl tokia nelygybė. Tarsi Čikagos ir Toronto vyskupai priklausytų atskiroms Bažnyčioms ir veiktų pagal skirtingus popiežiaus nurodymus. Kas galima šv. Jono parapijai, to negalima Visiems Šventiesiems.

LIETUVOJE

KIEK IŠLEIDŽIAMA KNYGŲ?

„Vagos" leidykla Lietuvoje išleidžia 330-340 leidinių per metus. Bendras „Vagos" metinis tiražas siekia 6 milijonus egzempliorių. Didžiausi tiražai spalvotų knygelių vaikams (60-70 tūkst. egz.), mažiausi — muzikos leidinių. Vidutinis knygų tiražas: poezijos — 10.000 egz., prozos — 15 tūkstančių. Leidžiama knygų ir po 20-30.000 egzempliorių.

GĖLIŲ PARODA

Vilniuje atidaryta gėlių paroda, pavadinta „Pavasario žiedai". Savo išaugintas gėles pristatė daugiausiai ž. ūkio ministerijos ūkiai ir įvairių įstaigų botanikos sodai. Būsią atskirai ruošiamos narcizų, tulpių ir rožių dienos.

PERŠA LAIKRAŠTĮ

„Valstiečių laikraštis" (Nr. 60) labai intensyviai siūlo užsiprenumeruoti visasąjunginį komunistų partijos laikraštį „Selskaja žizn". Tai esąs vienas geriausių laikraščių, apimąs visas gyvenimo sritis. O svarbiausia — rusiškas.

VIDURAMŽIŲ RADINYS

„Tiesa" rašo, kad tvarkant Kauno Rotušės aikštę, užtiktas viduramžių vaško liejimo cechas. Archeologai, atkasę pusantro metro žemės sluoksnį, rado dviem eilėm išrikiuotas aštuonias vaško lydymo krosnis. Prieš pakurą išmūryta duobė, masyvios degtos plytos surištos žaliu moliu. Katilų būta apie metro skersmens. Juose mišką ir naminių bičių vaškas buvo sulydomas, o vėliau parduodamas užsienio pirkliams.

Archeologas K. Mekas papasakojo, kad šis vaško lydymo cechas veikė XV a. pabaigoje — XVI a. pradžioje, kada vaškas buvo viena svarbiausių mūsų krašto prekių, eksportuojamų į Vakarų Europą. Dokumentai byloja, kad 1500-1507 m. iš Lietuvos, daugiausia Nemunu, buvo išgabenta 100 tūkstančių vaško akmenų (akmuo — 13-14 kg svorio vaško luitas). Toks cechas Pabaltijyje surastas pirmą kartą. Jis dar kartą įrodo, kad Kaunas viduramžiais buvo stambus prekybos ir amatų centras.

Geriausiai išsilaikiusi cecho dalis bus užkonservuota.

MIRĖ GEN. MAJ. ADOLFAS URBŠAS

Gegužės mėn. 19 d. Lietuvoje mirė buv. III pėst. divizijos štabo viršininkas Adolfas Urbšas.

Karo metu buvo pasitraukęs į Rusiją, pakeltas generolu ir paskirtas lietuviškos 16 divizijos vadu. Po karo A. Urbšas dirbo dėstytoju raud. armijos karininkų tobulinimosi kursuose. Priklausė komunistų partijai. Apdovanotas Raudonosios vėliavos, Tėvynės ir kitokiais ordinais.

PUOLA VYSK. V. BRIZGĮ

Sąryšy su velykiniu ganytojišku laišku „Tiesa" (Nr. 117) pakartotinai puola vysk. V. Brizgį už „raginimą tikinčiuosius klausyti visų hitlerinių okupantų nurodymų ir įsakymų". Cituojamas net Pijaus XII laiškas arkivyskupui Skvireckui, raginąs padėti vokiečiams. Laiškas buvęs rašytas 1941 m. rugpiūčio 10 d. Pagrindą tokiam aštriam užpuolimui sudarė vysk. Brizgio išsireiškimas, kad Lietuvoje „persekiojamas tikėjimas ir terorizuojami net vaikai".

FAZANAI LIETUVOJE

Lazdijų rajone, ties Aštriąja Kirsna, skraido fazanai. Kadaise gojeliuose juos augino dvarininkai, bet vėlau fazanai Lietuvoje išnyko.

Dabar šie vištiniai laukiniai paukščiai vėl veisiami. Pernai lazdijiečiai ir šakiečiai išaugino ir išleido į laisvę po 300 fazaniukų. Medžioklės plotuose jau rasti natūraliai perinčių fazanų lizdai.

„Tautų draugystės" miestai

Iš rusų okupuotų Pabaltijo kraštų Lietuvos, Latvijos ir Estijos — ateina vis daugiau žinių apie šių valstybių kolonizaciją rusais ir kitų slavų tautybių žmonėmis. Labiausiai surusinama Latvija, kurioje šiuo metu tėra 56 proc. latvių tautybės gyventojų.

Rusų, gudų ir ukrainiečių masiniam važiavimui į Pabaltijo valstybes užtikrinti vis daugiau statomos didžiulės įmonės, o prie jų kuriami nauji „tautų draugystės" miestai. Netoli Daugpilio, Latvijoje, pastatyta didžiulė sintetinio pluošto įmonė ir darbininkų miestas, kuriame kaip ir nėra latvių. Prie Dauguvos įkurtas Stučkos miestelis, kuriame gyvena beveik vieni rusai. Panašus vaizdas Rygoje ir prie Rygos. Čia prie dizelinių lokomotyvų fabriko išaugusiame miestelyje gyvena tik rusai, gudai ir ukrainiečiai. Vilniuje ištisi priemiesčių blokai ir daugiabučiai namai apsėsti vienų tiktai rusų-kolonistų.

Lietuva „vejasi Latviją ir Kazachiją"

Neseniai mus pasiekė žinios, kad okup. Lietuvai pradedami taikyti rusinimo bei kolonizacijos standartai, sėkmingai išmėginti Latvijoje ir Kazachijoje. Šioje srityje „atsilikusi Lietuva turi prisivyti broliškas respublikas" — sakoma pranešime iš Vilniaus.

Viena iš tokių kolonizacijos priemonių yra jau pradėtas statyti naujas „Tautų draugystės" miestas Didžiasalyje. Štai kai kurios žinios apie jį.

Okup. Lietuvos teritorijoje yra penki Didžiasalio kaimai. Mūsų minimas yra prie Dysnos upės, 45 kilometrai į rytus nuo Ignalinos, apie 20 km nuo Adutiškio, tiktai keli kilometrai nuo dabartinės sovietinės Gudijos sienos.

Šioje srityje, Dysnos upės dugne ir greta jos vagos esančiose pelkėse, rastos didžiausios Lietuvoje geriausio molio atsargos. Okupantai apsisprendė šiuos Lietuvos gamtos turtus išnaudoti, pastatant didžiulį drenažo vamzdžių fabriką, kurio gaminiai pasiektų ne tiktai Lietuvą, bet ir „brolišką respublikas".

Jau dabar suplanuota, kad šiame mieste gyvens 1.900 gyventojų, jų tarpe 715 naujosios gamyklos darbininkų. Būsią pastatyti 24 didžiuliai daugiabučiai namai ir visa eilė viešųjų pastatų.

Statybą vykdo slavų tautybės darbininkai

Pirmieji fabriko ir naujo miesto statybos darbai pradėti plyname lauke, prie Cibulskių sodybos. Daugiau kaip 3 ha plote išsirikiavo įvairios statybininkų atramos. Specialiai šiam reikalui sumobilizuoti Ignalinos rajono autobusai ir sunkvežimiai atveža darbininkus iš Gudijos sričių, ypač nuo Pastojų ir Vydžių, beveik išimtinai rusų, gudų ir ukrainiečių tautybės. Tuo tarpu jie dar neturi pastovių butų. Artimiausiu laiku turės patys juos pasistatyti, o tada galės nuolat apsigyventi, atkeliant iš Rusijos bei Gudijos savo šeimas.

Naujasis miestas projektuojamas sujungti su Adutiškiu 21 km geležinkelio atšaka, kuriai įruošti, deja, negauna geležinių bėgių ir kitų reikmenų. Pagrindinio korpuso stogas turėsiąs uždengti daugiau kaip 3 ha plotą, deja, šiam reikalui taip pat negaunama skardos.

„Internacionalinis miestas"

Nors fabrikas ir miestas statomas Didžiasalio kaimo lauke, tačiau jis nebūsiąs vadinamas Didžiasalio vardu. Atvirkščiai, jis būsiąs pavadintas kuriuo nors kitu, „Sovietinių nacijų draugystę" primenančiu vardu. Tai nebus lietuviškas miestas nei savo išvaizda, nei gyventojų sudėtimi. Būdinga, kad miesto ir fabriko statybos projektus paruošė ne lietuviai inžinieriai, kurių okup. Lietuvoje yra daugybė, bet latviai. Sovietinė spauda, aprašydama pradėtas statybas, neslepia, kad miestas būsiąs „Internacionalinio charakterio".

Beje, gero molio klodai šioje srityje vis dėlto esą riboti. Turint galvoje didžiulę drenažo vamzdžių gamybą, žaliavos teužteksią 32 metams. Įmonės ir miesto vadovai bus rusai, lygiai kaip ir naujojo miesto gyventojų dauguma. **(bk)**

„Draugas" Nr. 19, 1973

PILKOJI VOVERAITĖ

Pilkoji voveraitė, kuri kadaise atkeliavo iš JAV, yra didesnis miškų priešas, kaip iš Olandijos atėjusi vinkšnų liga. Gegužės-liepos mėnesiais jos nugraužia medžių žieves ir padaro milžinišką žalą miškuose ir parkuose. Ypač nukenčia skroblai, vinkšnos ir sikamoro medžiai.

Kitos pilkųjų voverų daromos blogybės: ėda javų ir sodų derlių, naikina paukščių lizdus ir jaunus paukščiukus, užmuša raudonąsias voveris. Pastarųjų yra likę tik pačioje Skotijos šiaurėje.

Miškų departamentas yra išleidęs potvarkį, kuriame nurodoma, kad visos priemonės, įskaitant nuodingą Warfariną, yra leistos pilkosioms voverims naikinti. O iš pažiūros atrodo tokie gražūs ir nekalti žvėreliai.

„Baltimore Sun" įsidėjo karikatūrą, kurioje viena kaimynė sako kitai: „Britų skandalai yra daug geresni už mūsų, nes juose visada įveltos moterys"...

Kitas JAV pilietis, nusivylęs įkyrėjusia Watergate istorija, pareiškė: „Jūs, britai, pagaliau nors žinote, kaip padaryti tikrą skandalą".

Europos Lietuvių Kronika

MŪSŲ KORESPONDENTAMS

„E. Lietuvio" kronikos korespondentai maloniai prašomi atsiųsti savo rašinius galimai anksčiau. Korespondencijos, kurios nepasiekia redakcijos iki penktadienio, nebegali patekti į ateinančios savaitės laikraštį.

Tas liečia ir DBLS skyrių ar įvairių organizacijų valdybas, norinčias paskelbti būsimus parengimus, ekskursijas, užuojautas ir kt.

Redakcija

TRĖMIMŲ MINĖJIMAS

Baltų Taryba D. Britanijoje birželio 15 d. 8 v. v. ruošia birželio masinių trėmimų minėjimą.

Minėjimas-mitingas įvyks Latvių Namuose, 72 Queensborough Terrace, W2.

Kalbės L. Vladimirovas, gerai pažįstąs sovietinių darbo stovyklų gyvenimą žurnalistas.

Visi kviečiami gausiai dalyvauti.

Baltų Taryba

VIEŠNIOS IŠ KANADOS

Londone ilgesnį laiką svečiavosi Regina Staškevičiūtė iš Montrealio. Jai išvykus, į Londoną pasisvečiuoti atvažiavo taip pat montrealietė Kuncevičiūtė.

Be to, Lietuvių Namuose yra apsistojęs su draugais jaunas architektas Vytautas Švedas iš Australijos.

LONDONAS

BIRŽELIO MINĖJIMAS

Tragiškasis birželis bus paminėtas birželio 30 d. parapijos salėje Londone. Minėjimas vyks ne žodžiais, bet patriotine daina ir lietuvišku menu. Programą išpildys iš Nottinghamo su ekskursija atvykusi meno grupė ir Londono mišrus choras.

LAS ir Sporto ir Soc. Klubas

ŠOKIŲ VAKARAS

Š. m. birželio 16 d., šeštadienį Londono DBLS skyrius lietuvių socialiniame klube ruošia Antaninių, Joninių ir Petrinių

ŠOKIŲ VAKARĄ.

Pradžia 8 val. v. Įėjimas 50 p.

Pelnas skiriamas Tautos Fondui.

Visi kviečiami atsilankyti.

Skyriaus Valdyba

LEIGH

Birželio 10 d., per Sekmines Leigh DBLS skyrius organizuoja ekskursiją į Manchesterį. Dalyvausime katalikų eisenoje, o po to užsuksime į lietuvių klubą.

Autobusas iš Leigh išvyksta ne vėliau 10 val. Kelionės išlaidas apmoka DBLS skyrius. Užsirašyti galima pas kiekvieną skyriaus narį.

Skyriaus Valdyba

NOTTINGHAMAS

Nottinghamo Lietuvių Moterų Draugija birželio mėn. 23 d. 6,30 val. v. (šeštadienį) ukrainiečių klubo salėje, 30 Bendick Rd. ruošia

Antanų, Jonų, Petrų ir Povilų

šaunų pagerbimo vakarą.

Šokiams gros geras orkestras.

Dalyvavimas, įskaitant kepsnius ir stipresnius užsigardžiavimus, vyrams 1,50 sv., moterims pusė kainos.

Nottinghamo ir apylinkės lietuviai, kokiais vardais besivadintų, kviečiami dalyvauti.

Registruotis nedelsiant, nes iš anksto reikia žinoti dalyvių skaičių. Užsirašyti pas Moterų Draugijos valdybos nares.

Lietuvių Moterų Draugija

LEICESTERIS

IŠVEŽTŲJŲ MINĖJIMAS

Leicesterio DBLS skyrius birželio 16 d., 3.30 val. ruošia į Sibirą ištremtųjų lietuvių minėjimą. Paskaitą skaitys J. Zokas iš Derby. Programoje dalyvauja p. Vainorienė. Po programos — šokiai.

Minėjimas vyks Leicesterio lenkų klube, Melbourne Road.

Vietos ir apylinkės lietuviai maloniai kviečiami dalyvauti.

Skyriaus Valdyba

KAI REIKIA SIUNTINIO

Aišku, kad artimieji Lietuvoje ar Sibire reikalingi paramos ir siuntinius reikia siųsti. O kai reikia, rašykite:

Lithuanian House Ltd.
Siuntinių Skyrius
1 LADBROKE GARDENS,
LONDON, W11 2PU

Rašykite tuo adresu, ir bus pasiųsta viskas pagal jūsų norus ir pageidavimus.

MANCHESTERIS

EKSKURSIJA

Š. m. gegužės 26 d. Manchesterio Liet. Moterų Ratelis RŪTA suruošė į Morecambe pajūrį ekskursiją, kurion vyko pilna didelė mašina žmonių. Nemažą ekskursantų dalį sudarė vaikai. Daugumas tuo metu pradėjo savo pavasarines atostogas. Oras pasitaikė gražus, saulėtas. Jis toks išbuvo visą dieną. Tas ekskursantuose palaikė gerą nuotaiką. Atvykusieji vieni apžiūrėjo vietos įžymybes, kiti kaitinosi saulėje, dar kiti surado kitokias pramogas. Kai kurie gana stipriai įsidegino saulėje. Vyrai patenkinti vietiniu alumi. Moterys džiaugėsi, kad valgykloje užsakyti įvairūs ir sotūs pietūs kaštavo, palyginti, pigiai. Temstant išvykom į namus ir laimingai pasiekėme. Matėsi, kad šia ekskursija buvo visi patenkinti.

Aplankytieji svetimi Airijos jūros krantai mums priminė tolimus mielus gimtojo krašto Baltijos jūros krantus, kuriuos, tikėkime, galėsime vėl lankyti laisvai, kaip ir šiuos.

Anglija — senas savo tradicijomis kraštas ir įdomus savo sukurtomis įvairiomis kultūrinėmis vertybėmis. Šį kraštą verta pažinti.

JAUNIMO IŠVYKA

Š. m. gegužės 26 d. Manchesterio liet. jaunimas suruošė išvyką į LIETUVIŲ SODYBĄ. Jie ten ilgokai svečiavosi. Namo grįžo tik pirmadienį. Gerai, kai jaunos jėgos nepaiso nuovargio ir didelių atstumų. Vyresnio amžiaus žmonės nėra tokie paslankūs.

Linkėtina, kad lietuviškasis jaunima dažniau lankytų vieni kitus ir bendradarbiautų.

SEKMINIŲ PROCESIJOS

Kiekvienais metais per Sekmines Manchesterio R. katalikai ruošia metines procesijas-eisenas centrinėmis miesto gatvėmis. Jose dalyvauja apie 24 parapijos, be to, dar prisideda lenkai, ukrainiečiai ir italai. Šiose gražiose procesijose 1951-1953 m. dalyvavo ir lietuviai, vadovaujami kun. J. Steponaičio. Šiais metais sukanka 200 metų, kai Manchesteryje buvo pašventinta pirmoji R. katalikų bažnyčia — St. Chadis. Šitas įvykis kaip tik ir bus šiais metais per Sekmines iškilmingai paminėtas. Minėjimas prasidės iškilmingomis pamaldomis šv. Tado bažnyčioje. Jose yra pakviesti dalyvauti ir lietuviai. Į iškilmes atvyksta Westminsterio kardinolas J. E. J. Heenan, Apaštališkojo Sosto delegatas arkivyskupas J. E. D. Enrici ir keletas vyskupų. Manchesterio lietuvių bažnytinis komitetas kviečia visus iš arti ir toli į šias iškilmes atvykti ir dalyvauti eisenose. Moterys ir mergaitės kviečiamos atvykti su tautiniais drabužiais. Kuo skaitlingiau dalyvausime, tuo įspūdingiau atrodys. Tebūnie šiais metais Sekminių šventės Manchesteryje kartu ir Lietuvių Diena. Nors ir pavargę nuo sunkių darbų fabrikuose, skirkime tą dieną lietuviškai demonstracijai ir atvykime į Manchesterį. Moterys ir mergaitės jau dabar ruoškite tautinius drabužius Sekminių iškilmėms. Mus stebės Anglijos katalikų vadovybė, Manchesterio miesto valdžia ir apie 100.000 žiūrovų!

Pamaldos lietuviams bus šv. Tado parapijos bažnyčios mokykloje 10,45 ryto. Po pamaldų moterys galės persirengti tautiniais drabužiais. Eisena prasidės parapijos bažnyčioje. Lietuviai eis pirmose eilėse su šv. Tado parapija, kartu su kardinolu, arkivyskupu, vyskupais ir miesto galva. Pati procesija prasidės nuo šv. Tado bažnyčios 1 valandą po pietų ir žygiuos centrinėmis miesto gatvėmis.

Mokyklos, kurioje bus lietuvių pamaldos, adresas: St. Chadis R. katalikų mokykla, Balmfield street, Cheetham Hill Road, Manchester 8.

Kas norėtų smulkesnių informacijų, prašoma kreiptis į kun. V. Kamaitį: St. Chadis Church, Cheetham Hill Road, Manchester 8.

Dar kartą kviečiame visus per Sekmines į Manchesterį. Po eisenos klube visi bus pavaišinti kavute ir užkandžiais. Iki malonaus pasimatymo per Sekminių Šventes.

A. Jaloveckas,
Bažnytinio komiteto sekretorius

VOKIETIJA

VASAROS STOVYKLA VAIKAMS

Ji šiemet ruošiama nuo 12 d. liepos iki 12 d. rugpiūčio Huettenfelde, Schloss Renhof, lietuv. gimnazijos patalpose.

MIRĖ PETRAS GABRIŪNAS

Petras Gabriūnas, sirgęs širdies liga, staiga mirė š. m. balandžio 28 d. Tuebingene. Paladotas gegužės 3 d. Reutlingene, kapinėse „Unter den Linden". Velionis buvo gimęs 1898 m. rugp. 17 d. Laukminiškių kaime, Kupiškio valsč., Panevėžio apskr. Tarnavo Kaune ir Vilniuje Susisiekimo ministerijos valdininku. Per karą kartu su dukra Birute pasitraukė į Vakarus, dirbo Amerikoje, o senatvę praleido Tuebingene. Jo žmona su sūnum buvo likusi Lietuvoje; ji mirė pernai Vilniuje.

PROF. MACEINA VĖL DIRBA

Pakilęs iš sunkios ligos, prof. A. Maceina vėl imasi darbo. Pirmiausia baigia tvarkyti veikalą vokiečių kalba — „Der russische Christus". Po to imsis rašyti pagrindinį veikalą „Religijos filosofija". „Draugo" spaustuvėje baigiamas spausdinti jo veikalas „Krikščionis pasaulyje".

ITALIJA

LIETUVIŲ SĄSKRYDIS

Domodossolos mieste 1973. V. 26-27 dienomis įvyko Šiaurės Italijos lietuvių sąskrydis. Susirinkimą organizavo kun. T. Ereminas, IC. Sąskridyje apsilankė V. Europos lietuvių vyskupas dr. A. Desknys ir Lietuvos diplomatijos atstovas dr. A. Gerutis. Jie buvo sutikti Domodossolos miesto burmistro dr. Calvi ir pasveikinti senatoriaus Torelli bei susirinkusių lietuvių ir draugingai nusiteikusių italų.

Po šio garbės akto vyskupas atnašavo pontifikalines mišias didžiausioje Domadossolos bažnyčioje. Per mišias giedojo italų Šv .Cecilijos choras lietuviškas giesmes. Choras taip jaudinančiai gerai sugiedojo lietuviškai, kad lietuviams atrodė, jog jie lankosi kur nors atlaiduose Lietuvoje.

Abiejų dienų menines programas išpildė iš Ziuricho (Šveicarijos) atvykusi J. Stasiulienės iš jaunų šveicarų sudaryta lietuvių tautinių šokių grupė „Viltis" ir italų Šv. Cecilijos choras, jausmingai giedojęs ta proga lietuviškas giesmes. Programą sekė daug italų svečių. Sąskrydyje taip pat dalyvavo gana didelė Šveicarijos lietuvių delegacija su pirmininku dr. Radvila. Sąskrydžio proga Domossodoloje buvo atidaryta lietuvio menininko Kondrato paveikslų paroda, kuri tęsėsi iki 1973. VI. 2.

J. J.

VLIKO IR ALTOS PASITARIMO PAREIŠKIMAS

Tebevykstant pasiruošimams Europos Saugumo Konferencijai ir iškilus Sovietų Sąjungos planams padalinti Sovietų Sąjungą į ekonominius rajonus, Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto ir Amerikos Lietuvių Tarybos Valdybų atstovai buvo susirinkę Čikagoj š. m. gegužės 5 d. aptarti aktualiųjų lietuvių politinės veiklos klausimų ir priėjo sekančių išvadų:

1. VLIKO ir ALTOS atstovai, aptarę pasiruošimo darbus Europos Saugumo Konferencijai, nutarė pasiųsti į Helsinkį lietuvių delegaciją, kuriai vadovauti kviečiamas VLIKO pirmininkas dr. J. K. Valiūnas ir šiai delegacijai parūpinti reikalingas lėšas.

2. VLIKO ir ALTOS pasitarimas pasisako prieš Sovietų Sąjungos vedamą genocido ir kolonializmo politiką, nukreiptą prieš lietuvių tautą ir laiko Sovietų Sąjungos perorganizavimą iš tarybinių respublikų į ekonominius rajonus Sovietų Sąjungos genocidinės politikos išdava su tikslu sunaikinti lietuvių tautą. Artimiausiu laiku VLIKAS šiuo klausimu duos lietuvių visuomenei platesnę informaciją.

3. Amerikos Lietuvių Taryba, vertindama VLIKO pastangas kaskart sunkėjančioj Lietuvos laisvinimo byloj, stengsis sustiprinti VLIKUI finansinę ir visokeriopą kitą paramą.

4. Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, pripažindamas Amerikos Lietuvių Tarybai politinės akcijos Jungtinėse Amerikos Valstybėse pagrindinį vaidmenį, kviečia Amerikos lietuvių visuomenę ir JAV LB savo veikloje derintis su Amerikos Lietuvių Tarybos politinėmis veiklos gairėmis.

5. Abi delegacijos sutarė netrukus sušaukti plačią Lietuvos laisvinimo darbams aptarti veiksnių konferenciją, kurios apimtį ir darbotvarkę artimiausiu laiku paruoš VLIKO Valdyba.

Dr. J. K. Valiūnas, VLIKO Pirmininkas
Dr. K. Bobelis, ALTOS Pirmininkas

Čikaga, 1973 m. gegužės mėn. 5 d.

Naujas diktatorius?

Nors Brežnevas dar vis kalba Centr. Komiteto ir Politbiuro vardu, bet jis naudoja šias institucijas daugiau tik kaip bazę savo autoritetui sustiprinti. Tad kur žengia 67 metų naujai įsigalinti sovietinė žvaigždė — klausia patyręs „The Observer" Maskvos korespondentas Dev. Murarka. Savo skaitytojams jis patiekia maždaug tokius komentarus.

Sovietų spauda ir radijas kasdien vis daugiau apsupa Brežnevą „asmeninio kulto" aureole. Po to, kai jis buvo apdovanotas Lenino taikos premija, nesibaigią liaupsinimai ir sveikinimai beveik išimtinai užpildo „Pravdos" (ir „Tiesos") puslapius. Ir kai pvz., sąryšy su pirmosios gegužės pagarbinimais praėjusiais metais jo vardas „Pravdoje" buvo suminėtas 4 kartus, tai šiais metais per tą patį laiką — 72 kartus.

Tačiau kolektyvinio valdymo fasadas Sovietų Sąjungoje dar nėra galutinai subyrėjęs. Nuo subyrėjimo jį prilaiko Stalino ir Chruščiovo prisiminimai. Net ir pagrindas „Brežnevo kultui" dar nėra galutinai nusistovėjęs. Iš pradžių jis buvo garbinamas už buitinės pramonės ir žemės ūkio sutvarkymą. Dabar apie tai nebekalbama. Dabar Brežnevas yra taikos ir koegzistencijos kūrėjas, sugebąs priešingas pasaulio ideologijas suvesti į dailiai bendradarbiaujančią sistemą. Užtat jam ir Lenino taikos premija.

Vadinas, Brežnevo kilimas ir išsilaikymas yra paremtas užsienio politika. Jis pats ir gal partijos aparatas galvoja, kad tai lengvas ir greičiausias kelias į pasisekimą ir garbę. Bet liaudžiai tai yra sunkiau perkandamas riešutas. Ji patenkinta, kad užsienis per Brežnevą pripažįsta sovietinę galybę, bet nesupranta, kodėl vakarykščiai „kraugeriai fašistai" ir „išsigimę kapitalistai" šiandien jau yra apšaukiami geriausiais draugais. Be to, toji vadinamoji liaudis ir eiliniai partijos nariai dar per gerai prisimena paties Brežnevo ir draugų duotą įsipareigojimą po Stalino mirties, kad asmeninės diktatūros daugiau nebebus. Chruščiovas pabandė ją atgaivniti ir plyšo. Ar bandys Brežnevas, dar tebelaikąs šalia savęs Suslovą, Podgorny, Kosyginą?

Pagrindinis Brežnevo laimėjimo punktas būtų sėkmingos derybos su JAV. Jos patenkintų visus: patį Brežnevą, partiją ir liaudį. Brežnevas galėtų paimti tvirčiau vadžias į savo rankas. Partija džiaugtųsi, kad gyvenimas pagerėjo be naujų socialinių reformų, o liaudis būtų patenkinta Amerikos pramonės atneštu gerbuviu.

Bet jeigu derybos su Vašingtonu neis Brežnevo numatyta linkme ar neduos lauktų rezultatų, tada gali prasidėti Brežnevo kelias atgal. Dabar slaptai toleruojamas pavydas, kaip pvz., dėl partijos bilieto Nr. 2 išdavimo (padarant Brežnevą pirmuoju po Lenino), pradėtų kilti į paviršių. Nepatenkinta liaudis ieškotų atpirkimo ožių partijoj, ši Politbiure, o paskutinysis sustotų prie Brežnevo. Jo žvaigždė, jei ir ne staiga, nusileistų žemyn.

Taigi Brežnevo kelias į viršų ir į apačią labai daug priklausys nuo prezidento Nixono. O paties prezidento kelias, šiuo metu pasukęs į šunkelius, taip pat turės priklausyti ne tiek nuo Watergate skandalo, kiek nuo politinių, ūkinių ir strateginių JAV interesų.

Prieš 25 metus

Britanijos Lietuvis, 1948 m. birželio 3 d.

* B. Daubaras pasako daug karčių ir teisingų žodžių apie britų Darbo Ministeriją išskirtų šeimų reikalu. Vyrams į Angliją išvykus, buvo pažadėta po kelių mėnesių atgabenti ir jų šeimas. Bet praėjo ir metai, o tų šeimų vis nėra. Kiek geriau einasi tiem, kurie sugebėjo susirasti patalpas.

* Bronys Raila dainininkų gastrolės proga rašo, kad tik dabar suprasta, kokios didelės reikšmės turi kultūrininkai. Esą Lietuvoje jie buvę reikalingi tik kaip gėlė į atlapą — nuvyto ir išmetei...

* Lietuvos ministeris K. Balutis išvykstantiems solistams suruošė priėmimą Londone.

* Sktn. R. Spalis praneša, kad visoje eilėje vietovių organizuojami skautai. Skelbiami įregistruoti skautų vadai ir raginama stovyklauti.

Gamykloje į darbą priimamas naujas sargas.

— O kas gali paliudyti, kad jūs esate tikrai sąžiningas žmogus? — klausia direktorius.

Čia priėjo Kindziulis ir paaiškino:

— Jis porą metų dirbo vandens baseino sargu ir nepaėmė nė lašelio vandens.

***

Knygyne labai liūdnas vyriškis klausia pardavėją:

— Mergaite, ar neturite knygos „Vyras — žmonos valdovas"?

Čia priėjęs Kindziulis paaiškina:

— Tai mokslinė fantastika — antrame aukšte.

Skaitytojų laiškai

KOKS KLAUSIMAS — TOKS ATSAKYMAS

Teisingai senieji žmonės sakydavo: kas klausia, tas neklysta. Tai ir mudu su S. Kasparu kai vienas antro pasiklausime, gal ir nesuklysime. S. Kasparas manęs klausia: „Kokios istorijos nori J. Liobė?" Trumpai atsakant, aš ne norą, o tik pageidavimą ir savo nuomonę dėl lietuvių istorijos pareiškiau. Nesijaučiu turįs galią ko nors reikalauti. Nežinojau, kada pirmieji lietuviai atvyko į Angliją, tai apie tai ir nerašiau. Kas ją rašys, tas žinos nuo kada pradėti ir kada baigti. O jei nežinos, pasiklaus S. Kasparo. Gal būtų buvę S. Kasparui aiškiau, jei būtų pasiklausęs, kas tą istoriją rašys. Kaip iš spaudos matyti, istorija vis dėlto bus rašoma.

S. Kasparas sako: „Atrodo, kad J. Liobė nori tik DP ir jų sukurtos DBLS S-gos istorijos". Man nesuprantama, kodėl S. Kasparas taip pasisako. Atrodytų, kad jis neturi nieko bendra su tais lietuviais, kurie atvyko į Angliją 1947 m. ir buvo vadinami DP. O taip pat ir su DBLS S-ga. Jei taip sakytų koks suanglėjęs lietuvis, tai būtų aiškiau. O kai S. Kasparas taip sako, tai jau tikrai naivu. Tiesa, kad yra suanglėjusių, bet ir iš jų kai kurie palaiko lietuvybę ir priklauso DBLS S-gai, skaito lietuvišką spaudą. Bet yra ir nesuanglėjusių nuo lietuvybės nutolusių.

S. Kasparas sako, kad nesą jaunimo, nebūsią kam palikti istoriją. Bet spaudoj kalbama, kad reikia susirūpinti perduoti jaunajai kartai organizacinę veiklą. S. Kasparas sako, kad jaunimo nėra. Tai kur čia teisybė?

Aš suminėjau, kiek liks mūsų po 25 metų. O S. Kasparas jau kiek liūdniau atsako, kad nebebus nei vieno. Pagal jo pasisakymą, tiek seniems, tiek ir jauniems likę gyventi tik 25 metai. Jei tikrai Angliją ištiks kokia nelaimė, tai reikėtų bėgti į kitus kraštus, kur galėtumėm pagyventi ilgiau kaip 25 metus.

Prieš kelis metus S. Kasparas kėlė sumanymą, kad būtų iš visų lietuvių sukurta Lietuvių Bendruomenė. Tai iš kokių lietuvių būtų buvusi toji Lietuvių Bendruomenė sukurta? Ar iš tų, kurie buvo atvykę į Angliją 1850-60 metais, ar iš tų, kurie atvyko 1947 metais? Tur būt, nes S. Kasparas buv. DP ir D. B. L. S-gos narių lyg ir nepripažįsta. Manyčiau, kad nereikėtų vieniems kitų neigti, kai visi gyvenam svetur.

Taigi koks S. Kasparo klausimas, toks mano atsakymas.

J. Liobė

LIETUVIŠKOS PAMALDOS

NOTTINGHAME — birželio **10 d., Sekminėse,** 11.15 val., Liet. Židinyje.

WOLVERHAMPTONE — birželio 17 d., 11 val., Convent of Mercy, St. John's Square.

NOTTINGHAME —birželio 17 d., 11.15 val., Liet. Židinyje.

DERBYJE — birželio 17 d., 11 val., Bridge Gate. Herojiško ir skaudžiojo birželio ženkle.

NOTTINGHAME — birželio 17 d., 11.15 val., Liet. Židinyje. Pamaldas, birželinius įvykius minint, laiko svečias kun. dr. K. Matulaitis, MIC.

BIRMINGHAME — birželio 24 d., Joninėse, 11 val., 19 Park Rd., Moseley. Metinės pamaldos už a. a. Julių Dyvą ir jo kapo paminklo šventinimas.

NOTTINGHAME — birželio 24 d., 11.15 val., Liet. Židinyje.

Mažasis erelis rėksnys

Kilniausia plėšriųjų paukščių grupė yra ereliai. Šių paukščių atvaizdas yra ne vienos valstybės herbe, jų išvaizda didinga. Anot prof. T. Ivanausko, ereliuose spindi jėga, narsumas, išmintis ir, sakytum, supratimas, kad jie yra pranašesni už daugelį gyvų padarų. Visais laikais ir visos tautos reikšdavo ereliams ypatingą pagarbą. Deja, nūdien šie paukščiai sparčiai nyksta.

Maža beliko erelių ir Lietuvoje. Tik pavasarį ir rudenį, paukščių traukimo metu, mūsų kraštą aplanko kilnusis erelis, pajūrio apylinkėse pasirodo vienas kitas jūrinis erelis, nuo 1950 m. nebeperi didysis erelis rėksnys, niekas tikrai nežino, ar peri erelis žuvininkas. Ir tik vienas, mažasis erelis rėksnys, atstovauja šiai garbingai giminei. Šių paukščių nedaug, gal keliolika porų, dar peri Lietuvoje Gudų, Rūdninkų, Labanoro giriose ir Tauragės miškuose. Tai gyvi gamtos paminklai, lyg tos garsiosios T. Ivanausko aprašytos drevėtos pušys, lyg D. Poškos baubliai, Stelmužės ąžuolas, Puntuko akmuo...

Mažasis erelis rėksnys yra mažiausia erelių rūšis. Tai tikras miškinis paukštis. Mėgsta nuošalesnius, drėgnesnius miškus. Lizdą krauna dažniausiai eglėje arti kamieno. Porelė viename lizde peri daugelį metų. Lietuvoje mažasis erelis rėksnys pasirodo kovo-balandžio mėnesiais. Perėti pradeda gegužėje, padeda 1-2 kiaušinius, bet užauga tik vienas jauniklis.

Jauniklis gražus paukštis, pilkos spalvos, kojos iki pat nagų, lyg batais būtų apautos, apaugusios pūkais, vėliau plunksnomis. Gerai tėvų maitinamas greit auga, pasidengia gražiomis rudomis plunksnomis ir jau liepos pabaigoje miklina sparnus, lengvai perskrisdamas nuo šakos ant šakos. Rėksniais šie ereliai pavadinti dėl savotiško balso ir gana triukšmingo būdo.

Pavasarį ir rudenį šie ereliai giedromis dienomis iškyla plačiai išskleidę sparnus virš miško, suka ratus. Ši erelių rūšis nėra labai baikšti. Kartą, keliaujant Gudų giria palei Katros upę, matėme net 11 erelių. Vienas kitas, matyt, drąsiausias, nusileisdavo per keliolika metrų nuo mūsų galvų. Gal dėl to šių paukščių daug krito nuo medžiotojų rankos.

Mažasis erelis rėksnys yra naudingas, saugomas įstatymu kaip gamtos paminklas. Todėl nederėtų kirsti medžių su erelių lizdais, o pačius paukščius reikėtų visokeriopai globoti.

A. Levickas, „Mokslas ir gyvenimas"